Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophiae pars I, Logica, tradita a 1717 in Academia Fryborgensi - Cod. Ettenheim-Münster 230

Weinberger, Albert

[Freiburg], 1717

Disputatio tertia [...]

urn:nbn:de:bsz:31-120382

Visual Library

ant: obi; talis cognitio non exprimeret obtum prout est in se, quia exprimeret unum gradum ut separatum ab altero: quod est [illegible]. R: n: ant. in eius probatione n: iterum ant: et dist: non exprimeret illud adaequate prout est in se [illegible], hoc est non repraesentaret illud in ordine ad omnia constituta con: ant: non exprimeret illud inadaequate prout est in se [illegible] exprimeret dari aliquid in obto, quod re ipsa non datur n: ant: ad ultimam rationem addita dico iterum distinguendo. exprimeret unum gradum ut separatum ab altero positive, hoc est affirmaret et diceret, quod non detur alter n: ant: exprimeret unum separatum ab altero praecisive hoc est, non exprimeret formaliter alterum sed abstraheret concedo.

Dices: cognitio praecisiva haberet se respectu obti, sicut imago aliqua respectu Petri quae tantum unum oculum haberet similem oculo Petri in reliquis autem esset omnino difformis; sed talis imago esset simpliciter difformis Petro: quod et cognitio suo obto. N: 150

M: obi; quia sicut talis imago tantum repraesentaret unam partem Petri, ita et cognitio cognosceret tantum unum praedicatum in obto.

R: n: M: disparitas est, quia imago illa positive affingeret Petro plura, quae in illo re ipsa non dantur, cognitio vero formaliter praecisiva nihil affingat obto, quod re ipsa non datur in obto sed tantum aliqua non exprimit formaliter, et non totum suum obtum sub omni claritate.

Disputatio 3tia

De Universalibus

Cum aliae scientiae versentur circa universalia, Logica autem sit instrumentum illarum, ideo aequum est, ut in hac disputatione agamus de universalibus, praesertim cum ista universalium notitia necessaria sit ad intelligenda praedicamenta, de quibus postea. Solet a libro praedicamentorum, a quo Aristotelis organum suum orditur, comdere[?] praefigi εἰσαγωγὴ, hoc est introductio Porphyrii insignis phili

sed prodi a religione catholica transfugo. itaque hoc agit de universalibus, de quibus et nos ut tractemus, praesentem disputationem in 3 quaestiones dividimus.
Prima erit de universalibus in genere.
2da de universalibus in specie.
3tia de differentia specifica.

Q: 1ma. De universalibus

Articulus 1mus.

Quid sit universale?

1 Universale in sensu latissimo acceptum dicit ordinem seu respectum quendam ad plura, sic DEUS v. g. dicitur causa universalis, seu universale in causando, quia in plures imo in omnes effectus influit: sed nobis hic non est sermo de universali in sensu tam lato, sed de universali in essendo, et de universali in praedicando.

2 Universale in essendo seu metaphysicum dicitur aptum unum actu inesse multis. Universale vero in praedicando seu logicum est unum aptum praedicari de multis; hae duae definitiones universalis differunt non quoad rem ipsam sed tantum in modo explicandi, quatenus prior explicat universale in ordine ad identitatem, huius consideratio pertinet ad metaphysicam; posterior vero definitio explicat universale in ordine ad praedicationem, huius consideratio spectat ad logicam.

3 Notandum 1mo: universale tam metaphysicum quam logicum esse quoddam aliquid dicens pro subiecto suo, id quod aptum est inesse vel praedicari de multis, pro forma vero ipsam unitatem, et aptitudinem, vi cuius aliquid possit inesse vel praedicari de multis.

4 Notandum 2do, non sufficere ad universale metaphysicum, ut aliquid aptum sit multis inesse quomodocunque, sed debet esse aptum inesse multis per identitatem, sic sacratissimum Christi corpus licet sit in pluribus hostiis vel DEUS per immensitatem ubique, tamen non dicuntur

ideirco universale, quia n̄ inst. cu identitate.

Notand. 3tio: neqz sufficere, ut insit pluribus cu idtate quomodocunqz 5
sed debet illa ratio, sub qua e universale, posse multiplicari, ita scilicet, ut unum sit et universale in ratione hominis, debet illa ratio hominis posse inesse pluribus hominibus, adeoque ut sit simul unus et plures homines: hinc natura divina n̄ e universale, licet em insit pluribus personis divinis et quidem cu idtate, sed n̄ ita ut inest ut ratio naturae divinae in eadem possit multiplicari, ut n̄ sint plures Dii: hinc etiam licet exercitus insit pluribus militibus collective sumptis cu idtate, tn̄ n̄ e universale in ratione exercitus quia ratio exercitus in eadem n̄ multiplicatur.

Notand. 4to: ad oē universale sufficienter requiri unitatem 6
aliquam et multiplicitatem et quidem sub eadem ratione, ita ut si unum sit sub ratione hominis etiam multiplex sit in ratione hom: non tamen requiritur, qd ratio illa sub qua e multiplex debeat semper actu ee multiplicata, sed qd debeat saltem posse multiplicari, et hinc sol luna mundus etc possunt ee universale, licet em defacto n̄ existant plures soles lunae, aut mundi, possunt tn̄ saltem plures existere.

Difficultas igitur tota, in eo e, ut conciliet unitas cum 7
multiplicitate, quarum utraque ad universale requiritur, et tn̄ videtur altera alteram excludere; quomodo enim eadem res e.g. homo sit unus homo, et tn̄ sit simul plures homines. ad hanc diff. tollendam variae sunt excogitatae sententiae, quarum praecipuas examinabimus.

Articulus 2dus.

Vniversale an existat ideis Platonis.

§imus

Proponitur et reiicitur Sententia Platonica.

Prima sententia dicitur ē Platonis et Platonicorum docentium 8

universalia existere in Ideis quibusdam seu exemplaribus
rerum aeternis, necessariis, immutabilibus, incorporeis, ad quorum
imitationem res omnes singulares, quas oculis videmus, efformari
debeant. quidquid sit ideas has Plato intellexerit non satis liquet
aliqui indicant, eum intellexisse naturas quasdam communes ante omnem
operationem intellectus existentes et quidem ab aeterno ac necessario
ingenerabiles atque incorruptibiles, distinctas a rebus singularibus
ita tamen iisdem assistentes, ut ad earumdem imitationem res omnes
singulares producerentur in tempore et conservarentur, sicque praeter
rosas singulares dari deberet rosa aliqua universalis ac
communis, quae haberet folia in communi, spinas in communi
etc. et haec rosa posita esset in cornibus lunae, unde dein alia
quaevis rosa singularis essentiam suam deberet accipere.

9 Alii putant, Platonem per suas ideas nil aliud intellexisse, quam
ideas omnium rerum in mente Dei existentes, hoc est, ipsam cognitionem
divinam, qua Deus singulas rerum essentias perfectissime cognoscit
et quasi in intellectu suo depictas habet, quas dein iuxta hanc
cognitionem suam, tanquam perfectissimam ideam suo tempore producit.

10 Dico 1mo universale scientificum non existit in ideis Platonicis
in eo sensu, quo eas exposuimus Asseclis [?] acceptas.
Probatur 1mo non dantur nec dari possunt eiusmodi Ideae, quia ex-
tra DEUM nil est aeternum, necessarium et immutabile, ut fides
docet: ergo in illis non existit universale scientificum.

11 Probatur 2do: etiamsi darentur vel dari possent eiusmodi ideae, tamen in
illis non existeret formaliter universale scientificum: quia ad rationem
universalis scientificum debet esse unum aptum inesse multis per
identitatem et praedicari de multis: atqui istae ideae etiamsi
darentur non possent inesse multis per identitatem, quia sunt necessariae
aeternae, et incorruptibiles. Singularia vero, quibus deberent
istae ideae inesse sunt contingentia temporanea, et corruptibilia
necessarium vero non potest identificari cum contingente: [illegible]
ex quo ipso sequitur, quod istae ideae neque possint praedicari

de singularibus contingentibus nã sequit dici eadẽ.
Dico 2do: univers. scientificũ n̄ consistit in ideis Platonicis, in eo sensu 12
quẽ illis exposuimus acceptis.
Probatur univers. scientificũ ẽ unũ aptũ inẽe multis p identatẽ, sed quia divina, in quo consistebant illæ ideæ, n̄ ẽ unũ aptũ inẽe multis p identatẽ
quia quia est essentia divina ẽ ab æterno et necessario. singularia vero
sunt in tempore et contingentia: q̃o etc.

Sectio 2da
Solvuntur objectiones.

Obtur 1mo objectũ scientiarũ ẽ æternũ, necessariũ et immutabile: sed solæ 13
Ideæ Platonicæ sunt æternæ necessariæ et immut: ergo illæ ideæ sunt objectũ
scientiarũ consequenter universale.
R dist. M: objectũ scientiarũ ẽ æternũ etc in essendo c M: in existendo
n M: et dist m: sed solæ ideæ Plat. sunt æternæ necessariæ etc in
existendo c: m: in essendo nego m: et c: consequentiã.
Obtur 2do: objectũ scientiarũ ẽ distinctũ a singularibus, quia scientia n̄ consid-
erant singularia, sed universale ẽ objectũ scientiarũ q̃o ẽ distinctũ 14
a singularibus sed si ẽ distinctũ debet consistere in ideis Platonicis
q̃o etc.
R n M: ratio adjecta dist: scientia n̄ consid-
erant singularia quà talia c: n̄ considerant sing: q̃o talia sunt neg:
considerant enim singularia sub ratione communi, et per conceptũ quendam
confusũ n̄ discernendo unum singulare ab altero, sed neque considerant
singularia quà talia; hoc enim esset impossibile, cũ sing: quà talia
possint produci plura et plura in infinitũ.
Obtur 3tio: objectũ scientiarũ et ipsius intellectus debet ẽ immateriale
et spirituale: sed solæ ideæ sunt immat. et spirituales: q̃o etc. M: sic 15
entia singularia falsæ q̃o sub eadem sensus sunt entia materialia
et corporea. M: etiam probatur potentia mat. ẽ q. omnes cor-
porales n̄ possunt cognoscere objecta spiritualia: q̃o neque potentia spirituales
scilicet intellectus possunt cognoscere objecta materialia, nã sicut se habet
potentia materialis ad objecta spiritualia, ita se habet potentia
spiritualis ad objecta mat:

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

R. n. M. in assumptiõe ad cons: et posita. Disparitas ē; quia ex eo, quod potentia inferior, qualis ē oculus, n̄ possit se extendere ad ea, quæ sunt ordinis superioris, sicut adgnoscenda obta spiritualia, n̄ sequitur, qd potentia superior n̄ possit se extendere ad ea, quæ sunt ordinis inferioris, qualia respectu intellectus sunt entia materialia.

16 Obtz 4to: oēs creaturæ singulares sunt aliquod opus, qd debet illas procedere aliqua idea; cum ante oēm productionē alicujus operis debeat procedere idea: sed idea, qæ debet procedere creaturas singulares, n̄ pt ēē alia quā Platonica, ergo etc. R. trans: imo eminenter debet. dist. subs: hæc idea ē idea Platonica in sensu quo rotaliter N. d. in sensu quo rebuliter Neg. concedo: sed neg. quod idea ista etiam in hoc sensu accepta sit universale sumptum, prout fuit probatum.

Articulus 3tius
An universale existat in statu possibilitatis
§1mus.
Proponitur et reicitur Sententia Fonsecæ.

17 Juxta Fonsecam triplex cujuscunq; rei status datur: imus ē status potentiæ seu possibilitatis, hoc ē, in quo res ē mere possibilis seu apta ad existendum. 2dus status ē status existentiæ realis, seu in quo res existit actu. 3tius status ē status existentiæ objectivæ, hoc ē, quo res existit in intellectu. quod attinet ad 2dum statum, fatetur Fonseca, in eo statu naturā n̄ ēē universale, sed singularem; in 3tio a statu concedit naturā ēē universale, sed tm extrinsece, hoc ē dependenter ab operatione intellectus: sed in imo statu docet naturā ēē, scilicet humanā, ēē universale, et quidem intrinsece, et independenter ab operatione intellectus, ita quatenus natura ut pure possibilis nondum ē contracta ad individua, sed tm ē apta, ut per reales differentias individuales fiat singularis. Contra hanc sententiam

18 Dico universale n̄ existit in statu potentiæ seu possibilitatis

ē comunis om̄d religiosorū.
Obtr naã humana, qũ datr in statu Possibilitis seu essentia ē illa ipsa, qũ datr in statu existentiæ realis: Sed naã humana, qũ dat in statu existentiæ realis, n̄ ē universale, ut concedit ipsemet Fonseca qõ neqs illa, qũ datr in statu possibilitis ē universalis. M. pbatr quia naã in statu possibilitatis nil ē aliud, quã naã qũ pt existere sed natura, qũ pt existere ē illa ipsa, qũ actu postea existit seu qũ datr in statu existentiæ realis, prout hoc loco supponitr ex methaphisica: ẏõ etc.

§. 2dus.

Solvuntr objtiones.

Obtr 1mo naã v. g. humana in statu possibilitatis nondū ē ẏtracta ad individualitēs, quia in stat. possib. neqs datr Petrus neqs Paulus: qõ in statu possib. ē una et simul ē apta inesse pluribus quia pt ẏtrahi ad individualitēs v. g. Petrū Paulū etc. ẏõ ē universale. 19

R: dist. ant: nondū ē ẏtracta ad individualitēs possibiles n: a: n̄ ē ẏtracta ad individ. actu existentes c: ant. et subdist. et ipsa ē aliquid actu existens n: a: et ipsa naã nil ē actu existens c: a: et n: cons: qõ nimirū modo, quo naã existit in statu possibilitatis etiã existunt individuales; sicut ẽm naã humana ē possibilis, ita etiã Petrus et Paulus st possibiles

Obtr 2do: universale ē possibile: ẏõ datr in statu possibilitis. 20
R: trans: ant. dist. cons: qũ datr in statu possibilitis eo modo quo ē possibile c: a: alio modo n: ant. et c: universale ē impossibile, ut fiat ẽ illectum qũiotis qũique ẏfusa, et hoc modo con̄qũ etiã datur in statu possibilitis, in quantū qũiqũ pt ipsa quo ẏfusa n̄ a concedi, qũ datr in statu possibilitis naã ob ẏqũ ordinē se et intrinsecè indifferens, ut ẏtrahatr potiq ad hanc, quã ad illã individualitatē.

21 Obtz 3tio aal e:g: e indifferens ut contrahatz ad hoiem potius quam ad brutu: qd aptitud e ut sit hoie v bruto. ant: pbtr quia DEUS, qdo vult creare aal, e indifferens ad creandu aal raole, v irraole: qd M.

Rdeo: e indifferens indifferentia reali cadente supra idem reler aal nant: indifferentia raois trans. ant: et dist. qd e aptitud ut sit in hoie v in bruto aptitudine reali cadente supra idem reler aal n: conz qd e aptu aptitudine raois tm trans: conseqa ktu. patet etiam responsio ad pbtioem, nempe aal ad existentiam n e indifferens indifferentia reali, ut sit raole v irraole: sed illud ipsu aal, qd in statu existentiæ e determinate ho existens fuit in statu possibilitatis determinate ho possibilis. unde n datz indifferentia aliqua physica in eodem aali sed tm indiff: loica seu raois, in quantum intellectus noster, ab hac v illa specie e:g: hoie aut bruto abstrahit raoem quandam comunem aalis; cu hij aal in genere sit comune cu bruto et cu hoie

ARtus 4tus. An universale existat in naa comuni p inexistentiam Vel indifferentiam. Primus. proponitz et reiicitz Sententia Scotista.

22 Docent Scotistæ, universalia dari in reru naa independenter ab operatioe intellectus et quidem in ipsis singularibus inclusa, et cu ipsis reler idtata: hoc a universalia dicunt e naas quasdam comunes, p quas individua a parte rei, conveniant et sibi invicem assimilentur, qd naa licet cu singularibz sint reler idtata, distz tm ab illis formaliter ea naa. Differunt tm ipsi auctores quoad hoc, qd aliqui ex ipsis velint naas istas comunes ee in singularibus p inexistentiam alii vero p indifferentiam

23 Et illi quidem, qui dicunt, qd sint comunes p inexistentiam, docent unam eandem naam e:g: humanam reler reperiri in Petro

et Paulo, et in omnibus aliis hominibus, nec aliter naturam humanam Petri et Pauli inter se differre, nisi tantum per intrinsecam rationem individuationis, nolunt tamen isti Auctores per unitatem naturae illius unitatem aliquam numericam, quasi revera eadem numero natura esset in omnibus singularibus sed tantum volunt illius unitatem quandam formalem minorem unitate numerica.

Communiter tamen iidem Scotistae cum Mastrio docent naturam illas communes inesse pluribus per indifferentiam, hoc est, non ita quasi una eademque natura de facto insit pluribus individuis aut etiam possit inesse pluribus simul et semel, sed tantum hoc volunt, quod eadem natura possit aut saltem potuisset inesse pluribus successive ac divisive, in quantum scilicet de se est indifferens, ut existat in hoc vel in illo individuo: sic enim dicunt: natura humana quae modo est in Petro, potuisset etiam esse in Paulo. Contra hanc sententiam. 24

Dico 1mo: universale significatum non consistit in natura communi pluribus per inexistentiam. 25

Probatur quia hoc commune solet hoc modo explicari natura communis pluribus per inexistentiam, quod scilicet simul et semel inexistat in omnibus individuis per identitatem: quod in illa non consistit universale, aut saltem non solet. 1mo si eadem natura simul et semel existeret in omnibus hominibus sequeretur, quod eadem natura sit in Christo Domino et in Juda proditore, eadem simul in coelo Beata, et in orco aeternum misera. 2do sequeretur, quod omni creaturae daretur mysterium Sanctissimae Trinitatis, quia eadem natura identificaretur cum pluribus individuis, et tamen ista individua non essent unum inter se, sicut in divinis eadem natura identificatur identitate cum 3 personis realiter inter se distinctis: sed haec aliaque plura eiusmodi sequelae sunt evidenter falsa: ergo non consistit una eademque natura pluribus inexistere per identitatem. Si vero aliquo alio modo unitatem requirant adversarii, petimus illam nobis explicari.

Dico 2do universale significatum non consistit in natura communi pluribus per indifferentiam. 26

Probatur: si daretur rei dari possit eiusmodi natura: quod in illa non consistit universale. Consequentia probatur; nam ideo quia natura hoc deberet realiter identificari cum individuatione seu haecceitate Petri et Pauli, ex natura rei formaliter ab illa distingui ut volunt adversarii

Sed hoc non potest fieri, quia distinctio ex natura rei formalis in creatis repugnat prout obiicimus: quod etiam [illegible] Ideo si daretur aut dari posset eiusmodi natura communis pluribus, tunc de facto esset aut saltem esse posset ab aliquo separata, cum quo antecedenter fuisset identificabilis: sed hoc non potest fieri quod etiam Ant: probatur, quia hic natura quae de facto est in Petro potuisset identari in Paulo, a quo de facto est realiter separata: minor: aliud est si potuisset natura hic identari cum aliquo, a quo de facto est separata, tunc vel potuisset cum illo identari per se ipsam vel aliquid a se distinctum, non per se ipsam atqui utrumque ista daretur, adu cum illo identaretur, quod tamen est falsum: non primum aliquid distinctum, quia implicat, ut aliquid identetur cum altero per aliquid distinctum quia ab altero distinctum. Distinctio si daretur aut dari posset eiusmodi natura communis pluribus, tunc posset aliquid separari, etiam distinctum a se ipso, aut identari cum aliquo, a quo est separabile: hoc autem est falsum quia in terminis repugnat aliquid posse esse sine se ipso; aut distinctum a se ipso; cum separabilitas sit signum evidens distinctionis realis.

Resp: adversarii ut dicunt, separabilitatem tantum consequentem esse signum infallibile distinctionis realis, non vero separabilitatem antecedentem ipsam natura et individuationis est: si Petrus daretur tantum separabilitas antecedens non vero consequens; quia natura communis fuit tantum indifferens atque quod contraheretur, ut esset vel in Petro vel Paulo, posita autem quod aliquo sit in Paulo non potest amplius ab illo separari et contrahi ad alia individua.

27 Sed contra est: si separabilitas ant: non est signum infallibile distinctionis realis, tunc non poterit amplius probari efficaciter, quod separabilitas consequens sit signum infall: distinctionis realis, quia nihilominus nihil videtur amplius, quod aliquid potuisset existere sine se ipso: quia quod deinceps coepit existere sine se ipso

Solvuntur aliae Obiectiones.

28 Obiicitur imo contra imo plenius: independenter ab intellectu

verum, qd Petrus et Paulus habeant unam eandemq. nam, quia in natura non differunt: qd a parte datur una natura communis Petro et Paulo per inexistentiam.

R: distinguo ant: verum est, qd habeant unam eandemq. naturam unitate similitudinis c: a: unam eandemq. unitate numerica vel alia reali n: ant: et sub eadem distinctione c: sbs. n: consequentiam. eadem addita distinctione Petrus et Paulus non differunt in natura, hoc est non sunt dissimiles c: non differunt, hoc est non distincti, seu non sunt plures numero.

Obiicies 2do: natura Petri et Pauli magis sunt una, quam natura Petri et natura equi: qd maior datur inter illas unitas, quam tantum similitudinis, quia unitas similitudinis datur etiam inter naturam Petri et equi. 29

Confirmatur natura Petri minus distinguitur a natura Pauli, quam a natura equi: qd debet habere aliquam negationem distinctionis, a natura Pauli, quam non habet a natura equi: Ratio negationis distinctionis est aliqua identitas: qd aliquam identitatem cum natura Pauli.

Resp: distinguo ant: magis sunt una unitate similitudinis, hoc est, datur perfectior similitudo inter illas c: a: magis sunt una unitate numerica vel alia reali n: a: et consequentiam; si enim de hac posteriori unitate loquamur, Petrus non magis identificatur cum Paulo, quam cum equo, quia cum neutro identificatur. ad confirmationem dist: a: minus distinguitur, hoc est, minus est dissimilis natura Pauli quam equi con: ant: in alio sensu n: a et consequentiam: reipsa enim tam Petrus non est Paulus, quam vere non est equus.

Obiicies 3tio Petrus et Paulus habent eandem essentiam: qd et eandem naturam. 2do natura Petri, et Pauli sunt eiusdem speciei etiam nemine cogitante, quia etiam nemine cogitante non differunt specie: qd habent unitatem aliquam naturam. 3tio Petrus et Paulus conveniunt in predicatis natura essentialibus: qd sunt unam unitate essentiali. 30

R: ad primum habent eandem essentiam hoc est similem essentiam c: ant: habent eandem numero essentiam n: a et cons: ad 2dum dist: etiam a: sunt eiusdem speciei hoc est omnino inter se similes c: a: sunt eiusdem speciei in alio sensu reali n: a et cons: ad 3tium dist: item ant: conveniunt in predicatis natura hoc est sunt similes in predicatis essentialibus c: a: conveniunt hoc est ipsi sunt unum a parte rei unitate physica reali n: ant: et cons:

1510

31 Obts 4to contra eandem conclusionem natura Petri non est singularis, consequenter est universalis seu communis pluribus per indifferentiam: ergo natura Petri esset per seipsam singularis, tunc esset immultiplicabilis, sicut natura divina est immultipl: sed natura Petri non est immultipl: ergo
R: negando ant: in cuius probatione dist. ma: tunc esset immultiplicabilis hoc est non posset unica multiplicari identitate c: ma: non posset dari aliqua natura eidem omnino similis n: ma: et sic dist: mi: n: consequentiam: natura divina quod attinet, illa ideo est immultipl: quia est infinite perfecta

32 Dices: natura Petri est communicabilis pluribus, quod sufficit ad esse communis pluribus per indifferentiam: ant: probatur sola natura divina est incommunicabilis pluribus: ergo natura natura Petri est communicabilis.
R: distinguendo ant: est communicabilis pluribus per identitatem n: ant: per similitudinem c: ant: ad probationem concesso ant: dicto consequens sicut prius.

33 Obts 5to: natura Petri est omnino similis naturae Pauli, quia Petrus et Paulus nullo modo differunt in natura, sed solum in individuatione quod sicut natura Petri, prout est in Petro, ideo natura et Pauli prout est aut potuisset esse in Petro consequentia probatur, quia alias non daretur omnimoda convenientia in omni praedicato inter naturam Petri et naturam Pauli, consequenter neque daretur omnimoda similitudo
R: trans: ant: n: cons: huius probatione dicto: non daretur omnimoda convenientia in omni praedicato mere individuali seu numerico transeat in omni praedicato generico aut specifico negatur natura Pauli non habet praedicatum quod possit existere in Petro, sed tamen habet aliud praedicatum huic omnino simile, quod nempe possit existere in Paulo, quod est omnino similis Petro: et hoc sufficit ad omnimodam similitudinem.

34 Dices: citata si data responsio est vera, sequitur quod Petrus etiam quoad individuationem sit omnino similis Paulo. Sequela non est admittenda quod etiam non probatur omne individuum debet esse per se et intrinsece aliquo modo diversum ac dissimile alteri individuo, alias non posset discerni ab altero, nisi tantum per accidentia quodam individuantia sive extrinseca: quod etiam Petrus et Paulus debent esse aliquo modo per se et intrinsece dissimiles.
R: negando min in eius probatione n: ant: ad rationem additam dico

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

sufficere quod individua ab intellectu creato distincte ac discerni ab invicem possint eo modo, quo a nobis de facto discernuntur, scilicet per accidentia individuantia: Deus vero posset etiam absque eiusmodi accidentibus discernere inter se invicem talia duo individua, quae forent intrinsece et omnino inter se similia. certe cur hoc facere non possit, non apparet ulla ratio.

Articulus 5tus.

An universale existat in pluribus naturis inter similibus.

§. 1mus.

Proponitur et reicitur sententia constituens universale in pluribus naturis inter se similibus

Sententia haec docet, dari universale a parte rei, in quantum natura v. g. humana existens in omnibus individuis independenter ab operatione intellectus est una, non quidem unitate numerica, sed specifica tantum; quatenus naturae humanae existentes in suis individuis habent inter se aliquam similitudinem et convenientiam, ita ut omnes homines dici possint unus et simul multiplex hic ob distinctionem et pluralitatem numericam. ita docent Arriaga, Dequiros, et alii recentiores. contra hanc sententiam 35

Dico: universale non existit formaliter et adaequate in pluribus naturis inter se similibus. ita communior sententia 36

Probatur 1mo auctore Aristotele, qui libro 1mo de anima textu 8vo ita habet: aut universale aut nihil est aut posterius; quem textum interpretes ita intelligunt, quod universale sine operatione intellectus non detur, ut supra habetur. idem sentiunt D. Thomas, Albertus magnus et alii, quorum auctoritas in quaestione de modo loquendi plurimum facit.

Probatur 2do: in illo non existit formaliter et adaequate universale, in quo non datur vera et formalis unitas sub ea ratione sub qua est universale. talis enim quidditas omnes requiritur ad universale sentiendum: sed in pluribus naturis inter similibus non datur vera et formalis unitas sub ea ratione sub qua est universale: ergo etc. minor probatur: si in pluribus naturis inter se similibus daretur vera et formalis unitas, foret ista aspect earum inter se similitudo, sed haec similitudo non est vera et

formalis unitas, quia realer et formaliter explicite involvit pluralitatem in ea ratione, in qua est unitas; sed similitudo v. g. in ratione hominis nec dicit realer nec concipi potest, nisi dentur realer et conceptus explicite plures homines, quorum unusquisque est talis qualis alter; ergo etc. Maior vero constat ex eo, quia vera ac formalis unitas est negatio pluralitatis sub ea ratione sub qua est unitas.

§ 2dus.

Solvuntur objectiones

37 Objicies 1mo: similitudo est vera et formalis unitas: ergo similitudo plurium individuorum datur a parte rei: quod vera unitas plurium in-
similia esse, quorum qualitas una est: ergo similitudo est vera ac formalis unitas.

R: imo retorqueo argumentum Aristoteles eodem loco dicit eadem esse quorum substantia est una, atqui cum Petrus et Paulus inter se non sunt una substantia erunt idem inter se. R. 2do negando ad obtinendam distinguo ant.: omnes hoc dicit et est intelligendus de unitate formali ac proprie tali n. ant.: est intelligendus de unitate solum fundamentali vel improprie tali concedo ant. et n. cons. etc. quia per similitudinem fit unitas quaedam fundamentalis, in quantum per intellectum fundandum concipiendi plura per modum unius, non tamen fit unitas formalis, hoc est negatio omnis pluralitatis, quia similitudo in suo conceptu involvit plura.

38 Objicies 2do: similitudo est negatio pluralitatis, quia est negatio dissimilitudinis, dissimilitudo autem est pluralitas: ergo similitudo est vera ac formalis unitas.

R. distinguo Maior: similitudo est negatio alicuius pluralitatis c. Maior: est negatio omnis pluralitatis n. Maior. et similitudo negat quidem dissimilitudinem quae est negatio alicuius pluralitatis, sed non negat omnis pluralitatem, quia similitudo v. g. humana non dicit explicite pluralitatem ad unitatem vera et formalem v. g. in ratione hominis, requirit

ut sit negatio ois pluralitatis in ratione hois: alias sequeretur, qd
etiã binarius vel ternarius hoim sit vera ac formalis unitas
in ratione hois, quia etiã e negatio alicujus pluralitatis scilicet
Majoris numeri; hoc a sequela et aliis ejusmodi plures
sunt contra comunem modum loquendi: qd est.
Dices imo ad unitatem veram ac formalem sufficit, qd sit negatio ois
pluralitatis sibi oppositae: sed similitudo e negatio ois pluralitatis 39
sibi opposito scilicet dissimilitudinis: qd est.
R: n Mi: qa e contra comunem phrasin, vel si hoc Ma admittitur ad-
mitti etiã debet, qd binarius vel ternarius sit vera unitas.
Dices 2do: etiã unitas abstractiva n e negatio ois pluralitatis
et tn juxta comunem sententiã e vera ac formalis unitas: qd n requiritur 40
ad veram unitatem, ut sit negatio ois pluralitatis. ant: prob: quia
hoim: qd est; quoniam sub se oes homines n excludit pluralitatem
R dist: ant: n e negatio ois pluralitatis ratione status intentionalis
tum quod e unitas, n: ant: n e negatio ois pluralitatis ratione status
existendi realem c: ant et n: cons: quia illa abstractiva
excludit oem pluralitatem: similitudo a deberet ee unitas ratione status
sui existendi realem ratione cujus quod n excludit oem pluralitatem.
Obstas 3tio: plures nae similes e: g: humana vere sunt una species
sex una natura specifica: qd vere sunt universale 41
R: dist: ant: sunt una species fundamentalis c: ant: formalis n: ant:
et dist: consequens: qd sunt universale fundamentale l: cons:
formale n: cons: sunt primum universale fundamentale, cum qualiter
proferunt illud fundamentum concipiendi plura per modum unius
n tn sunt universale formale quia n excludunt pluralitatem
Dices saltem plures homines similes sunt unum specifice, licet 42
n sint unum numero: qd adhuc similitudo plurium hoim e
vera unitas.
R: ant: negando consequentiã vel enim per unum hoiem specificum intelligitur
tota collectio hoim: vel unus tantum, sed n ipsum fac eum hoiem 43
n est unus in ratione hois, sed tm in ratione collectionis

qd n̄ sufficit ad universale, nā alias etiā exercitus esset universale: nec 2do, quia plures hoīes similes n̄ sunt unus hoō sed plures.

Articulus 6tus.
In quo consistat universale.

44 Cum tria requirantur ad universale, scilicet nempe multiplicitas
unitas et aptitudo, ideo quaeritur hic in quo ista tria
consistant. Sed de multiplicitate quidem n̄ est dubium cum constet,
quod multiplicitas consistit in ipsis naturis singularibus
45 a parte rei existentibus vel saltem possibilibus declarandum
saltem restitat, in quo consistat unitas ac aptitudo.

§1mus.
In quo consistat unitas universalis scientifici.

46 Ultima sententia docet unitatem universalis scientifici liberi per cognitionem consistere praecisivam, quo plures naturae similes cognoscuntur per modum unius, et n̄ per modum plurium, quod ad illius.

47 Nota 1mo quid sit hanc, debere ab conceptu hominem, tendere in plura obiecta v. g. plures homines ita, ut intellectus repraesentet dicta singulos homines unum distinguendo ab altero.

48 Nota 2do: eandem cognitionem debere ab praecisivam hominem debere formaliter praescindere gradum genericum vel specificum a gradu individuali, quod tunc fit, quando naturae cognitae sine accidentibus individuantibus, qualis est forma, figura, locus etc. hoc enim accidentia si cognoscerentur, ex ipso distinguerentur singuli homines.

49 Nota 3tio: debere illam cognitionem cognoscere plura per modum unius et n̄ per modum plurium, ita scilicet ut licet obiectum in se sit multiplex tamen illud vel huius cognitionis n̄ advertat utrum id, quod per eam sibi repraesentatur, in ipso sit multi-

plex, eo qd ratione modi tendendi, quem hbt gnitio, n plus enti-
tatis ipsi appareat, quam quantum datur in quolibet individuo

Rndo ergo: qd tn deberet hanc gnitionem repraesentare p modum 50
unius positive et in actu signato sed tm praecisive seu in
actu exercito: tunc a repraesentaret pluraq modum unius posi-
tive, si positive fingeret aliquam unitatem, hoc tn n dat, sed prae-
cisive a seu in actu exercito repraesentat plura p modum
unius, qd ab unitate et pluralitate abstrahit, ita n discernat
sit unum aut multiplex, neq affirmat aut negat positive, quod est

Declaratur hoc res in exemplo picturae seu imaginis repre- 51
sentantis plures hoies quoad ad faciem omnino indiscernibiles
sed tn diversos ac discernibiles p diversas vestes, quas tn hoc
pictura n exprimit; sicut a imago hoc facit in se sit una
tn repraesentat plures hoies, et ita quidem, ut vi illius unus
n possit discerni ab altero, hoc ipso qd n exprimantur diversae
vestes, p quas solas poterant discerni, imo vi huius picturae ne-
quidem videre possum, an repraesentet unum tn hoiem v plures: sicut
gnitio illa intellectualis licet in se sit una, tn n exprimit
plura obiecta, ita ut vi illius n possit discerni unum ab altero,
eo qd n exprimantur color figura etc. v. g. hois imo nequidem
vi huius gnitionis appareat, an sint unus v plures hoies.

Atq hoc gnitio facit, ut plures v. g. hoies realiter existentes 52
fiant intentionaliter extrinsece et repraesentative unum, in quan-
tum illa repraesentantur p modum unius. et in hac gnitione
consistit unitas requisita ad univers. speciei ut docent multi
et graves Auctores, cum qbus.

Dico: unitas universalis speciei consistit in gnitione confusa ac 53
praecisiva repraesentante plura p modum unius.
Est in mo Auctore Aptis D. Thoma et Thomistarum commun
dein Suarezio et aliorum valde commun.
Pbtur ergo. gnitio illa abstractiva est vera et formalis unitas 54
qo in illa consistit unitas univers. speciei. cons. pbtur unitas
univers. speciei n datur a parte rei, ergo dbt intra illud

et consistere in tali unitione, si quidem haec sit vera et formalis unitas. ant: etiam probatur: vera et formalis unitas intentionalis seu in repraesentando est negatio omnis pluralitatis in repraesentando: sed dicta unio est talis negatio: ergo etc. mi: probatur: pluralitas in repraesentando est repraesentatio plurium ut plurium et non per modum unius: ergo negatio pluralitatis in repraesentando est repraesentatio plurium non sub pluribus, sed per modum unius: atqui talis repraesentatio est illa unio de qua agimus: ergo etc.

§2dus

Solvuntur objectiones

55. Obiicitur imo per unionem illam confusam non fieri[n]t unum humanitates tantum unum; quia semper manent plures: ergo in illa unione non consistit vera unitas.
R. distinguo ant: non fiunt unum si sermo sit de unitate reali et intrinseca c: ant: si sermo sit de unitate intentionali et extrinseca: n: ant et n: cons:

56. Obiicitur 2do: unio illa confusa est singularis: ergo non est unitas universalis specifica.
R. distinguo ant: est singularis in essendo seu entitative c: ant. in repraesentando saltem intentionaliter n: ant et cons. singularis est in essendo, quia est una numero unio universalis a et in repraesentando, quia repraesentat plura per modum unius

57 Dices: si unio ista est universalis in repraesentando, hoc ipso non est negatio omnis pluralitatis; quia est multiplex in repraesentando ergo adhuc non est vera unitas
R: distinguo ant: non est negatio omnis pluralitatis tenentis se ex parte objecti c: ant, non est negatio omnis pluralitatis tenentis se ex parte unionis seu modi repraesentandi n: ant: licet enim ipsa objecta in se sint plura, tamen fiunt intentionaliter unum

58 Obiicitur 3tio: unio confusa attingit et repraesentat plura: ergo non abstrahit a pluralitate ergo non est vera unitas

R: distdo ant: attingit et repraesentat plura ut plura n: a: plura ut unum c: ant: et q: cons:

Dices imo: si cognitio ista repraesentat plura aut unum, tunc vel est falsa; quia si repraesentat plura ut unum tunc dicit quod plura sint unum seu hoc e apprehendendi: q. etc. 59

Confirmatur: cognitio quod repraesentat marmor ut album, q. haec ista e negans e falsa: q. et cognitio quod repraesentat plura ut unum:

R distdo ant: si repraesentat plura ut unum positive et in actu signato c: ant: si repraesentat plura ut unum tantum praecisive et exercito n: ant: sensus distinctionis patet ex notatis imo, 2do, 3tio

Ad confirmationem negatur paritas; quia dicta cognitio de marmore repraesentaret aliquid in marmore positive, quod in illo non datur; nostra e confusa cognitio non sic facit.

Dices 2do: falsa cognitio hoc non repraesentat obiectum prout e in se, quia obiectum in se est multiplex. cognitio e illa non repraesentat obiectum ut multiplex, sed alia per se agitur inconveniens: q. etc. 60

R distdo ant: non repraesentat obiectum ut e in se significando aliquid quod reipsa illo non datur n. ant: non repraesentat formaliter sed id quod datur in obiecto c: ant: et sic dist: n. n: consequentia

Dices 3tio: si cognitio ista tantum repraesentat plura ut unum praecisive ab ut negans, affirmet negans negat positive, quod obiectum sit unum seu unum et non multiplex; tunc non e potior ratio, quare denominet obiectum ratio: q. etc. 61

, sed huius rei debet dari ipse

R n: ant: ad 2um: ratio est haec; quia cognitio huius praesentis defectu unitatis individualis; cum sit negatio pluralitatis in repraesentando. non e apprehendit eundem defectum pluralitatis; quia non cognoscit ista pluralitas; cum vi huius cognitionis non possim unum discernere ab altero.

Obstat 4to. cognitio illa formaliter unum distinguit ab altero: q. non est facere unum. 62

Resp: distdo ant: formaliter distinguit unum quoad notitiam ab altero transeat ant: unum individuum ab altero na etc:

63 Obj. 3tio si unio illa est unitas universalis specifici, sequitur tot dari universalia, quot dari possunt quomodocunque singula et extra communia: ergo etc.
R. n. sequelam M.: quia ad hoc ut multiplicari dicantur concreta accidentalia, quale est universale, non sufficit, quod multiplicetur forma, sed requiritur ut multiplicetur etiam subjectum, e.g. etiam si idem homo habeat plures uniones, aut si in eo sint plures gradus caloris, non tamen dicuntur dari plura cognoscentia, nec plura calida, quia non multiplicantur subjecta homo scilicet et ignis

64 Dices: etiam subjectum hujus quasi universalis multiplicatur, quia subjectum est e.g. natura humana, quae multiplicatur.
R. n. ant.: ratione additae distinctionis, et natura humana collective sumpta seu tota collectio naturarum c. distributive sumpta seu singuli homines seorsim spectati nego.

65 Obj. 4to: unitas universalis specifici debet esse intrinseca universali; quia unitas est pars constitutiva illius: atqui illa universali non est intrinseca universali; quia illa unio datur extra singularia: ergo non datur ... unitas ... ejusdem.
R. distinguo M.: unitas debet esse intrinseca universali praecise accepto universali denominative accepto nego M. et sic distinguo m.
n. cons.: et universale praecise sumptum illud ipsum unio illa abstractiva, et simul natura humana, quae repraesentantur modo unico: et universale denominative sumptum illud ipsum tamen natura humana; cujus utique non est intrinseca unitas.

66 Dices: si sufficit quod unitas tamen sit intrinseca universali praecise accepto, tunc etiam sufficiet quod multiplicitas sit tamen intrinseca universali praecise accepto: sed hoc posterius non sufficit, alias tamen sequeretur, quod si idem Petrus plures et diversos quidem cognosceret, haberet universale quia simul esset unum tantum et multiplex formaliter sumptum: ergo etc.

R: n. M: quia ruido communis: fertio effetiz et aliquid univ.
fenferiul dbt ee unu aptu inee multis p idutd.
et ifte unanimis coffgrurtoru ni quaest de noie efficit.

Obtz 7: intellectus et gnio procifivo habet pro fuo obto universale 67
qd universale n gftifieri dbt intellectu, neqz p hanc gnitionem
gftitui.

R dift: ant: hbt pro fuo obto universale denominative fumptu
cn: ant: generative v reduplicative fumptu n: ant v fubdift. quoad
1mu membru: intellectus hbt pro fuo obto universale, ita ut hoc
gnosci poffit p alia gnioe reflexa c: in alio fenfu nego.

Obtz 8vo: universale e obtu fcarm: qd n pt gftitui per 68
gnitione gfufa; alias etia gnitio gfufa effet obtu fcaru. nb
universale dbt ee unu aptu inee et praedicari de multis: qd
n pt partialiter gftitui p gnioe gfufa. hoc em gnio neqz
pt inee neqz praedicari de multis.

Resp: ad 1mu diftdo ant: universale denominative fumptu e
obtu fcarm c ant: univers: generative fumptum: dnt: et ftbdo
e eade responsio.

Dices 2do: neqz univers: denominative fumptu pt inee aut prae- 69
dicari de multis: qd nulla probatio. ant obtz univers: denomin
fumptu nil e aliud quia tota collectio naturu inter fe
fimiliu, fed hoc collectio n pt inee multis neqz praedicari
de multis; quia hoc collectio neqz ine Petro neqz Paulo
nec potu dicere, Petrus e tota collectio hoiu, vel Paulus
e tota collectio hoiu: qd erat.

R dift: ant: n pt inee v praedicari de multis divid ra-
one foali explicite fcarta p ipfa gnioe praecifiva ant.
n pt inee multis collective fumptis v etia diftributive fum-
ptis p idtate folu inadequata c: ant: n pt inee mul-
tis diftrie fumptis p idtate adequata c: ant: et diftdo
alteru membru; pt de multis ftorfim fumptis praedicari
collective ac diftributive c: implicite disjunctive n: aeqsc:
fenfus diftionis e, qd quid quid foaliter et explicite

nihil repraesentatur per unionem confusam, velut indeterminatum, et
consequenter praedicari potest de quolibet individuo sub ipsius
acceptione, seu per illam conceptionem formalem et expressionem ra-
tione modi fundandi, quae videlicet plura non repraesentat, quia praedicat
tantum entitatem, quantum datur in quolibet individuo, licet
hoc realiter sint plura.

§ 3tius.
In quo consistat aptitudo universalis scientifici.

70 Aptitudo universalis scientifici est nil aliud quam plurium individu-
orum conformium quaedam capacitas vel complexibilitas ad hoc ut sit
aut praedicari possint de pluribus et illa quidem capacitas,
vi cuius inesse possunt pluribus dicitur aptitudo universalis
metaph: altera vero capacitas vi cuius praedicari possunt de
pluribus dicitur aptitudo universalis Logica: et haec aptitudo
seu praedicabilitas triplex est remota, propinqua et
proxima.

Dico 1mo: aptitudo univers: metaphysici consistit in ipsa
possibilitate intrinseca plurium individuorum inter se similium
Probatur: in illo consistit aptitudo univers. meth. per quam natura v. g.
humana est apta inesse multis: sed talis est per possibilitatem
intrinsecam plurium individuorum inter se similium ergo et
minor probatur: natura inesse multis nil est aliud quam natura identifi-
cari multis: ergo per illud fit apta inesse multis, per quod fit apta
identificari cum multis: sed talis fit per possibilitatem intrinsecam plu-
rium individuorum; ideo enim potest identificari cum multis natura quia
plures natae sunt possibiles: ergo etc.

71 Dico 2do: aptitudo univers: Logici seu praedicabilitas re-
mota consistit in ipsis individuis inter se similibus a parte
rei existentibus.

72 Probatur: in illo consistit aptitudo seu praedicabilitas remota per quam

naã e. g. humana sit remote apta ut prædicetur de pluribus
sed talis sit per ipsam plurium individuorum inter se similitudinem hoc
enim est ipsum fundamentum, ratione cujus possunt plura individua per
modum unius concipi et ita de pluribus prædicari.
Dico 3tio: aptitudo universalis logici seu prædicabilitas propinqua 73
constituitur per unionem confusam absolutam.
probatur in illo consistit aptitudo seu prædicabilitas propinqua, per quod sit
naã humana propinquius apta, ut prædicetur de pluribus: sed talis
fit per unitionem confusam absolutam, quia hac supposita intellectus est
proximius expeditus, ut possit naãm illam prædicare de pluribus
individuis: ergo etc.
Dico denique 4to: aptitudo universalis logici, seu prædicabilitas
proxima constituitur per unitionem comparativam, per quam comparat 74
intellectus unum terminum e. g. hominem cum altero termino e. g. cum Petro
probatur in illo consistit prædicabilitas proxima, per quam naã e. g.
humana sit proxime prædicabilis: sed talis fit per unitionem
comparativam; hac enim posita nil amplius requiritur ex parte
intellectus ad hoc, ut actu prædicet humanam naãm.

Solvuntur objectiones.

Objicies 1mo: ante operationem intellectus naã e. g. humana est in singularibus 75
sed naã in singularibus non est apta, ut insit multis per identitatem: ergo ante
operationem intellectus non datur unum aptum inesse multis per identitatem n:
probatur nil singulare est inesse multis per identitatem, quia aliàs simul
esset unum et multiplex: ergo etc.
Respondeo distinguo Majorem: naã seorsim sumpta est in singularibus hoc est, quatenus
seorsim sumpta est in singularibus, una naã est in concedo Majorem: naã simul sumpta est
in singularibus, hoc est, est una in naã neganda: subdistinguo Minorem:
sed naã singulares seorsim et distributive acceptæ non possunt
inesse multis per identitatem concedo: naã simul sumpta n. m. subdistinguo
subdistinctione non possunt inesse multis per identitatem adæquatam c. m.

p identate inadequata n. m.

76 Dices aptitudo ad inesse multis est forma denominans univers-ale; ergo non existit dari ante universale, sed significat in essentiis singularibus datur ante univers: quia univers: sumit fiat per intellectum; ergo etc.

R. distinguo ant: est forma denominans univers. generative sumptum ita ut totum univers. generative sumptum habeat per se modum subiecti c: ant: est forma denominans univers. specificum ita ut se solum habeat per modum subiecti subdistinguo: est forma adequata n. a: inadaequata c. a: et distinguo consequens: ergo non existit dari ante universale generative acceptum n. cons: ante univers: denominative acceptum c. cons.

77 Obstat 2do: illud res aliqua non est apta, ut insit multis, seu ut multiplicetur, nisi quod iam actu est multiplicata; sed natura univ. versalis per possibilitatem intrinsecam plurium individuorum inter se similium iam est apta ut insit multis: ergo consequenter aptitudo universalis meth: non existit in possibilitate indistincta.

R. n. ant: vel distinguo: per illud non est apta aptitudine physica: c. ant. aptitudine logica vel metaphysica: n. a: identificata cum fundamento... et sic dist: min: neque cons: aptitudo illa logica seu metaphys: est nil aliud quam ipsa essentia individualis cum ipsis identata.

78 Obstat 3tio: Aristoteles et Angelicus D: Thomas saepius docent, res aliquas esse universales et aliquas singulares: ergo universale intra cos datur adequate a parte rei.

R. transeat: ant: distinguo cons: ergo universale denominative sumptum intra ipsos datur adequate a parte rei cons. cons: univers. generative vel reduplicative n. cons. vel subdistinguo datur a parte rei hoc est, revera existit partim intra partim extra intellectum c: c: datur a parte rei, hoc est existit adequate extra intellectum et ante illius operationem: n. consequentiam

§6tus
Colliguntur aliqua ex dictis.

Ex dictis colliges 1mo: universale scientificum non dari adaequate a parte rei sed consistere partim in ipsis naturis inter se similibus partim in illa cognitione confusa et abstractiva. uti fuit hactenus probatum. 79

Colliges 2do: universale scientificum in genere aliquid, cujus subjectum sunt plura individua inter se similia, quae denominantur extrinsece unum, formaliter vero, denominans est partim unitas, seu cognitio confusa, quae denominatione individua extrinsece unum. et haec cognitio est forma extrinseca: partim aptitudo, quod illa individua reipsa aptata sunt esse in multis, aut praedicari de multis. et siquidem loquamur de aptitudine ad esse in multis, vel de aptitudine remota ad praedicari de multis, est eisdem individuis intrinseca: si vero loquamur de aptitudine propinqua aut proxima ad praedicari de multis est eisdem individuis saltem inadaequate extrinseca: unde in genere hoc universale dicitur partim intrinsecum partim extrinsecum. 80

Colliges 3tio: in genere istud more aliorum generatorum sumi posse dupliciter denominative scilicet seu specificative, et reduplicative, in genere denominativo sumitur, quando sumitur pro solis individuis, quae quidem confuse sunt unum aptum inesse aut praedicari de multis, reduplicative vero in genere, quando sumitur pro naturis singularibus et cognitione simul. 81

Articulus 7mus
De Causa efficiente universalis scientifici.

Quaeritur hic, quaenam sit causa efficiens universalis, et quod attinet ad multiplicitatem, seu aptitudinem intrinsecam, dubium non est, quod DEUS sit causa efficiens singularium. quaenam vero sit causa unitatis colligitur sufficienter ex hactenus dictis, esse nimirum ipsum intellectum, controversia igitur tantum superest, an vis et solus intellectus sit causa efficiens hujus unitatis. 82

§1mus
An vis intellectus facere possit universale?

Dico 1mo: intellectus divinus non potest facere universale saltem quoad ... 83

imediatas ita comunior sententia.
Obtz: intellectus divinus non potest confuse cognoscere plura per modum
unius: ergo non potest facere universale. ant: probatur intellectus divinus
cognoscit ex praecedentibus omnia et singula clarissime et distinctissime
in clarissime possibilitatibus, quia est infinite perfectus: ergo nil cognoscit
confuse. Dixi per cognitiones formaliter immediatas, nam quamvis Deus
obiecta videat in se ipsis, et in sua essentia: an possibilem illa
confuse cognoscere in aliquo modo confuse, tamen obiecta repraesentante,
specie mediate formaliter facere universale res est alterius indagines: et huc non pertinens.
84 Dico 2do: intellectus angelicus potest facere universale. ita communis
Obtz: intellectus angelicus debet posse cognoscere tota natura humana
cum intellectus humanus, qui tamen est longe imperfectior, id possit.
ergo debet posse facere universale. ant: probatur contra intellectus
angelicus non potest clare et distincte cognoscere naturam humanam
possibilem distinguendo omnes homines possibiles inter se; homines enim
possibiles sunt infiniti; intellectus vero angelicus est finitus et limitatus
et consequenter non potest clare et distincte cognoscere infinita: ergo
debet posse illam naturam cognoscere confuse confundendo omnes individua
a inter se: sed si hoc potest, potest facere universale ergo etc.
85 Dico 3tio intellectus humanus potest facere universale ita communis
Obtz: intellectus humanus potest cognoscere plura per modum unius confuse,
ut patet ab experientia: ergo potest facere universale; deinde homo enim
intellectu potissime generaliter ratiocinatur, quibus principium fieri posse
universale per intellectum.

Solvuntur obiectiones.

86 Obtz imo: contra primam conclusionem posse facere universale est aliquid per-
fectionis intellectus: ergo debet etiam dari in DEO. ant: probatur Deus
intellectus potest facere universale, non vero oculus est: quia intellectus
est perfectior oculo: ergo etc.
R: distinguendo ant: posse facere universale est perfectio intellectus pura

et similiter n: ant: e perfectio mixta cum imperfectione c: ant et n cons:
posse facere universalia dicit duo: nempe cognoscere plura, imo infinita
per unicum actum, et hoc e alique perfectio, quae reperitur in DEO: 2do dicit
posse confundere seu cognoscere plura imperfecte, et hoc e alique imperfectio
quae n reperitur in DEO. ad confirmationem distinguo ant: idque prodest n ant.
ideo, et simul, quia intellectus creatus e limitatus et finitus tam in perfectionis
c: ant et n et cons:

Dices: quo perfectior e intellectus, eo universalior e in cognoscendo, minusque
descendit ad particularia: quod cum intellectus divinus sit perfectissimus, est 87
etiam universalissimus in cognoscendo, consequenter solerit facere univers.
Resp: distinguo ant: si sermo sit de intellectu creato c: ant: si sermo sit
de intellectu increato seu divino n: ant v subdistinguo, e universalior
in cognoscendo, hoc e, cognoscit plura objecta clare c: et distinguo c: ant.
cognoscit illa magis confundendo n: ant et cons: disparitas inter
intellectum divinum et creatum e, quod intellectus creatus hoc ipso quod sit imperfe-
ctus si descenderet ad particularia singillatim consideranda impedi-
retur a considerabe aliorum objectorum, consequenter debet cognoscere omnia
illa confuse imo cum objecta sint infinita, n posset illa distincte
cognoscere: quae ratio n habet locum in intellectu divino utpote infinite
perfecto.

Objicies 2do: intellectus divinus cognoscit cognitione per quam nos facimus univers: 88
consequenter etiam ipse facit.
R: concesso ant: distinguo cons: quod etiam ipse facit universalia per cognitionem
immediatam et directam, per quam cognoscit objecta in se ipsis n: cons: transeat
cognitione reflexa aut mediata, qua cognoscit objecta in aliis tanquam
in medio, sicut in nostra cognitione, trans: cons: de hoc enim non
disputare.

Dices 1mo: si quis videt objectum in aliquo medio seu imagine eo 89
modo illud videt, quo modo apparet in tali medio: quod etiam si videt
objectum cognitionis confuse videt in nostra cognitione, eo modo illud vi-
det, quo modo apparet in cognitione confusa sed in hac apparet
confuse, ergo etc.
R: totum hoc argumentum n impugnat nostram conclusionem, quia nos
loquimur de cognitione immediata DEI n vero de mediata.

90 Dices 2do Deus debet cognoscere nostram cognitionem eo modo quo est in se, sed cognitio nostra in se est confusa: ergo cognoscit eam confuse: R: imo resp: assumo Deus debet cognoscere nostram cognitionem eo modo quo est in se, sed nostra cognitio est imperfecta ergo debet illam cognoscere imperfecte? R 2do dist M: Deus debet cognoscere nostram cognitionem hoc est debet cognoscere illum modum quem habet in se nostra cognitio c: M: debet cognoscere illum modum tali cognitione quae etiam habet eundem modum cognoscendi sicut nostra cognitio habet n M et concessa m: dist cons sicut prius

91 Dices 3tio: qui producit cognitionem confusam facit universale sed Deus producit cognitionem confusam in intellectu hominis, quia Deus physice influit in productionem omnium effectuum: ergo facit etc. R dist M: qui producit cognitionem vitaliter, et ita ut illam cognoscat c M: qui producit illam non vitaliter neque ita ut ipse illam cognoscat n M et sic dist m n cons.

§3tius.
An Solus intellectus Faciat universales

92 Dico 1mo: etiam voluntas est potens facere aliquid universale Probatur: potest etiam voluntas unico actu voluntatis confuso ita tendere in omnes homines ut illos non discernat inter se quia in hoc nulla est repugnantia: ergo potest facere univers:

93 Dico 2do sensus internus seu phantasia non facit univers: saltem completum et scientificum.
Probatur: phantasia non abstrahit ab omnibus accidentibus individuantibus: ergo non facit univers. ant: constat ex experientia, si enim nobis aliquid imaginamur, E. g. hominem canem vel equum non imaginamur nobis hominem canem etc. ut sic, sed semper hominem nigrum vel album pinguem vel macilentum longum vel brevem etc.
Dixi saltem completum et scientificum quia admittunt imaginatio facere posse univers: incompletum: in quantum nempe potest abstrahere saltem ab aliquibus accidentibus

Dico 3tio: neq; appetitus sensitivus facit univers: completum et scientificum. Prob: ex conclusione praecedente. appetitus sensitivus eo modo refertur in obtum quo illud ipsum proponitur ab imaginatione sed ab hac non proponitur illi obtum sine omnibus accidentibus individuantibus, ut dictum est in praecedente ergo etc. 94

Dico 4 sensus externi nempe oculus, visus, odoratus, gustus et tactus non possunt facere univers: 95

Prob: sensus externi non possunt attingere obtum, nisi ut vestitum accidentibus individuantibus et ab his non possunt abstrahere ergo non faciunt univers: antecedens prob: oculus non potest videre colores nisi hic et nunc existentes, non vero colores in Italia existentes aut praeteritos vel primum futuros, gustus non potest nunc gustare carnem vitu- li post annum nascituri.

§4tus.

Solvuntur obtiones.

Obtur 1mo, contra 1mam conclusionem sola ratio est imago obti non vero volitio: ergo voluntas non potest facere univers: 96

R: n conseq; non enim ideo intellectus facit universale, quia ratio est imago obti, sed ideo, quia potest cognoscere plura per modum unius non autem potest voluntas per volitionem.

Obtur 2do: voluntas supponit univers: iam factum ab intellectu ergo ipsa non facit. R: nego conseq: quia etiam actus iudicativus 97 aut actus reflexus supponit univers: iam factum per apprehensionem simplicem aut rationem directam praecedentem, et tamen potest facere universale: quare non obstat, quod voluntas supponat univers: iam factum ab intellectu: interim tamen fateor, univers: factum a voluntate non esse proprie universale scientificum, de quo hic est quaestio, quia neque directe fit neque etiam reflexe cognoscitur ab aliis sensus.

Obtur 3tio: voluntas non abstrahit ab omnibus accidentibus quia non abstrahit a ratione sentiendi enim in obtum ut ratione: ergo non facit universale. 98

R: dist. ant: non abstrahit ab omnibus accidentibus, et quo unum individuum discernatur ab altero n: ant. et quo unum non discernatur ab altero con: ant. et cons. cognitio confusa convenit aequaliter omnibus individuis, in quo voluntas fertur.

99 Obj. 4to contra eandem conclusionem quando lupus appetit ovem quam non videt, imaginatur sibi illam quam quaerit, sed non quaerit unam prae alia: ergo imaginatur non unam prae alia: ergo dat sibi imaginatio confusa fuit universale.

R: nego min: quia lupus illam ovem appetit quam sibi imaginatur. Et semper imaginatur ovem ut vestita talibus vel illis individuis e.g. pinguem vel macilentam: ergo etiam talem quaerit.

100 Obj. 5to contra eandem conclusionem obiectum potentiae visivae non est hic aut ille color singularis, tamen e.g. albedo etc. sed color in genere: atqui color in genere est aliquid universale: ergo potentia visiva facit universale.

R: dist. M: obiectum potentiae visivae est color in genere hoc est quidem non tamen potest unum colorem videre sed omnes et singulos saltem successive et determinate. ita ut nos deinde possimus intellectu nostro abstrahere rationem aliquam communem c. M. ita ut potentia visiva possit omnes colores cognoscere per modum unius n. M. et dist. m. color in genere, hoc est, colores omnes determinate ac singulariter sumpti ac cogniti est universale n. m. colores omnes cognitione confusa c. m. et n. cons.

101 Obj. 6to: potentia visiva potest videre plura confuse e.g. duos colores omnino similes, vel plures milites in imagine aliqua depictos et, quo ad staturam et vestitum, et vestes omnino inter se similes ergo potest facere universale.

R: dist. ant. potest videre seu cognoscere plura confuse cognitione cognoscente plura per modum unius et sub ea ratione sub qua sunt una n: ant: alia cognitione qualiscunque con: ant. et n: cons:

102 Obj. 7mo oculus potest videre colores etiam non existentes e.g.

Iryde quod possit videre deo colores possibiles gsequenter possit facere universalem. Rx: ant. quia colores in Iryde revera sunt colores existentes, licet transeant et non permaneant.

Obijcitur ultimo, nil est in intellectu, quod non prius fuit in sensu: quod si in intellectu possit esse et fieri universale, etiam eo et fieri in sensu e.g. in oculo etiam. 103

Respondetur distinguendo ant: nil est in intellectu, quod non fuit in sensu saltem inchoative et imperfecte concedo ant: quod non fuit in sensu complete et perfecte nego; modo universale est in intellectu ... et cons. verum quidem est nil posse esse in intellectu quod non fuit in sensu saltem inchoative ... species; ex hoc tamen ... non possit aliquid esse in intellectu alio modo, quam fuerit in sensu ... intellectus cognoscit deum angelos et tamen sensus e.g. oculus illos non cognoscit.

Articulus 3tius.
Quo actu intellectus fiat universale et ut utrumque universale maneat in actuali praedicatione

§. 1mus.
Praenotanda.

Notandum 1mo: universale fieri posse per 1mam mentis operationem ut clare colligitur ex arto 2do huius disputationis. 104

Notandum 2do: universale posse fieri per actum formaliter et explicite copulativum, quo dico e.g. et iste homo et iste homo et ille homo, neque per actum formaliter et explicite disjunctivum, quo dico e.g. vel hic homo vel iste homo vel ille homo. ratio est, quia per utrumque actum formaliter repraesentantur plura ut plura. 105

Notandum 3tio: universale fieri posse etiam per 2dam mentis operationem 106

seu iudicium imediatum falsum tum, quo unus tnus universalis predicatur de alio tno universali sicuti quaestibili ut e.g. homo e animal rationale: v quo tnus universalis superior e.g. Genericus predicatur de tno universali inferiore specifico e.g. homo e animal in quo actu non solum subiectum sed etiam predicatum retinet suam universalitatem specificam. et in hoc quaerimus sicut auctores an vero idem tnus animal in tali positione retineat suam etiam universalitatem genericam: v utrum quando dico Petrus est homo homo retineat suam universalitatem, maius est dubium, et de quo acriter inter se disputant doctores pro cuius decisione sit

§2dus

An universale maneat in actuali predicatione, quo predicatur de tno singulari v alio inferiore?

107 Adverte imo: quaestionem proposito instituit ex hypothesi, quod actus iudicii seu positio mentalis sit unicus indivisibilis actus nullus partibus realiter inter se distinctis, ita ut subiectum et predicatum formale realiter inter se identificentur.

108 Adverte 2do: positionem mentalem posse tendere in plura obiecta realiter v formaliter inter se distincta et in unum quidem obiectum ita ut de hoc aliquid affirmet, v neget, in alterum vero ita, ut hoc de alio affirmet v neget: sic e.g. actus hic Petrus non e lapis tendit in Petrum ita, ut de ipso aliquid neget, et lapidem ita, ut hunc de Petro neget. qq. duo obiecta realiter inter se distincta sint a duo: homo e animal rationale animal et homo inter se distincta formaliter

109 Adverte 3tio: unum eundem actum posse duo obiecta, in quae tendit diverso modo respicere, unum quidem ita ut de illo aliquid affirmet v neget, alterum vero ita ut ipsum de alio affirmet v neget: in id vero quo aliquid affirmat v negat dicitur tendere subiective in hoc vero quod de altero affirmat v negat dicitur ~~tendere subiective~~ eo vero modo quidem indivisibilis actus positionis, qui similiter

et odiū simul p̄ſſ tendere in Deū et in peccatū, in Deū quidē prosecutivè illū amando, in peccatū verò aversivè, illud odio habendo: sic etiā actꝰ iste, quo dico Petrus n̄ ē lapis, tendit in Petrū simul et lapidē ita tn̄ ut in Petrū tendat subjectivè aliquid de eo negando, in lapidē verò prædicativè ipsū lapidē de Petro negādo.

Adverte 4to: ante actū iudicii semper procedere duas apprehensiones simplices realr inter se distinctas, quæ repræsentant diversa illa obiecta, quorū unū de altero p actū iudicii subsequentē affirmatꝰ v negetꝰ, eò quod intellectꝰ p actū iudicii inter se componat v a se invicē dividat, quæ ipsi p apprehensiones prævias fuerant proposita; sic actū hunc Petrus n̄ ē lapis 110
procedit duplex apprehensio, una repræsentās Petrū, altera lapidē, quæ duo obiecta cū sint inter se diversa, intellectꝰ p actum iudicii subsequentē a se invicē quasi dividit negādo unū de altero nempe lapidē de Petro; sic etiā actū hunc hō ē ãl rãle procedit duplex apprehensio una repræsentans hoīē altera ãl rãle, quæ duo obiecta, cū sint realr idē, intellectꝰ p actū iudicii subsequentem inter se quasi componit affirmando unū de altero et dicendo hō ē ãl rãle.

His præsuppositis quæstio ē, utrum si intellectui p apprehensiones prævias proponatꝰ ex una parte tmꝰ singularis v.g. Petrus ex altera verò parte tmꝰ universalis v.g. homo posterior sic tmꝰ hō retineat suā universalitatē tunc quādo de Petro actu prædicatꝰ, hoīē; an etiā p ipsū actū iudicii universalitatē suā amittat et n̄ prædicatꝰ ꝯfusè de oīƀ hoīƀ, an verò, ꝯfusè prædicatꝰ oīs hoīes 111

Dico: pbiliꝰ universale manet in actuali prædicatiōe etiā tunc quādo prædicatꝰ de tmō singulari, v alio minꝰ universali. pbatꝰ primò negativè, quia nulla in hoc ostendi p̄t implicātia ut patebit ex solutiōe obiectionū 112

Obiicies 1do: in hoc actu quo dico Petrus ē hō ipsū Petrū 113

attingere et cognoscere in ordine ad accidentia individualia ipsi soli propria, possit unquam eundem ita attingere et cognoscere subjective, quin eundem in ordine ad eadem accidentia attingat et cognoscat praedicative: quod sufficit exigentia manere in actuali praedicatione ont: probatur: si possent ista accidentia individuantia Petri ab illo actu attingere subjective, quin ea attingat praedicative, tunc etiam Petrus posset attingere in ordine ad illa accidentia subjective quin ipsum in ordine ad eadem attingat praedicative; sed posset accidentia individuantia Petri ab illo actu attingere subjective, quin eadem attingat praedicative quod etc.

114 Minor huius syllogismi, quam solam constanter negat adversarius, probatur variis instantiis, nam imo quidem sufficit idem indivisibilitatis, e.g. Petrus non est lapis attingere Petrum subjective seu tanquam id, de quo aliquid negatur, quin eundem attingat praedicative seu tanquam id, quod de altero negatur: quod etiam in hoc actu Petrus est homo possunt attingi accidentia individuantia Petri subjective quin attingantur praedicative. Item sufficit eadem indivisibilitas actus Petrus aliquis homo subjective attingere Petrum determinate et praedicative eundem non attingere determinate sed indeterminate; potest sufficit idem indivis: actus contritionis attingere Deum objective, quin eundem attingat aversive sicut actus peccati, et aversus in contritione sunt realiter idem: quod etiam in nostro actu Petrus est homo poterunt accidentia individ: Petri attingi subjective, quin attingantur praedicative.

115 R: adversarii in allatis instantiis et aliis ejusmodi actibus objecta esse realiter inter se distincta, Petrum namque et lapidem, Deum et peccatum, in hoc vero actu Petrus est homo, objecta non esse realiter distincta. Sed contra est imo, quia non obstante ista distinctione obtinere argumentum in dictis instantiis procedit de eodem objecto; idem enim Petrus attingitur subjective et non attingitur praedicative, probatur indeterminate et non probatur determinate, idem Deus attingitur objective et non attingitur aversive.

gtra d. rdo quia etiā p. hoc actu Petrus ē ho, Petrus et oes hoīes gfusē gniti inter se distinguunt solūm inadæquatē imò accidentia individuantia propria soli Petro distinguitur adæquatē ab accidentibus individuantibus, quæ sunt comunia cum aliis hōibus.

§ 3tius

Solvuntur Obiectiones

Obj. 1mo: si intellectus p. hunc actū Petrus ē hō facit universale tunc p. eundē indivis: actum cognoscit Petrum clarè et eundē non cognoscit clarè discernit illum ab oī[illegible] ā ipso et n. discernit abstrahit ab accidentibus individ: et n. abstrahit, sed hoc et alia eiusmodi sunt impossibilia: ergo etc. 116

R. retorquendo argum. in instantia 114 allatis. R. 2do distinguo M.: cognoscit clarè aliqua claritate, et n. cognoscit illud clarè alia claritate c. M.: cognoscit illud aliqua claritate, et n. cognoscit clarè eadē claritate n. M.: et concedo proportionaliter modo dist. m: n: cons: idem Respondetur ad alia eiusmodi reputata, quæ videntur eē contradictoria et n. sunt, concedo utique quod idem actus n. potest aliquod obiectum cognoscere clarè et n. cognoscere clarè simpliciter et absolutè, nego a quod illud n. possit cognoscere clarè subiective et n. cognoscere clarè obiective seu cognoscere aliqua claritate quod obtum, et n. cognoscere alia claritate idem obtum: quod duo tamen non sibi opponuntur, quia quod idem actus tendat in aliquod obiectum secundum rē et n. tendat in idē obtum aversivè.

Dices: ex nostra sententia sequitur quod idem Petrus cognoscatur oī claritate, quæ sunt cognosci, et simul aliqua claritate quæ potest cognosci n. cognoscatur, sed neque hoc fieri potest: ergo etc. Min. prob. Petrus sub ratione Petri cognoscitur oī claritate, quâ potest cognosci et sub ratione hoīs n. cognoscitur aliqua claritate, quâ potest cognosci: ergo etc. 117

R. retorquendo argum. in instantia 114. Resp. 2do dist. M. sequitur quod idem Petrus cognoscatur

ri clarite subtive qd sit gnosi subtive et n gnoscat aliqa clarite subtive qd sit gnosi subtive n M: sed eqn n gnoscat protive aliqa claritate, qd sit gnosi protive e M. sic dist m neqo cons:

118 Dices 2do: modus tendendi subtivus et protivus stare inter se qd si Petrus clare gnosceretur subtive, gnosceretur etiam clare protive

R. imo retorqueo argum ut supra. R. 2do concedo ant: sed neg cons: quia gnoscat Petrum clare et alium n, qd modus tendendi protivus

119 Dices 3tio: n sit explicari quid sit gnoscere Petrum clare subtive et d gnoscere clare protive qd nulla responsio

R. n. ant. et explico gnoscere Petrum clare subtive e gnoscere Petrum in ordine ad accidentia individuantia quaelibet de illo aliquid praedicatur, et n gnoscere illum clare protive n gnoscere illum in ordine ad accidentia eadem: quaelibet ipse cum aliis hominibus de se ipso praedicatur.

120 Obj. 2do. quia qd facit universale debet nam comunem abstrahere ab omnibus singularibus, sed hoc n facit quia qd tm universale nam comunem ad singulares n abstrahit a singularibus, sed quia in qua de singulare qd et. de singulari gtrahit nam comunem

R. d. M: quia qd facit universale debet comunem nam abstrahere eo modo qd facit universale c M. alio modo n M. et d m sed quia illa n abstrahit nam comunem a singularibus subtive c. m n abstrahit nam comunem a singularibus protive n m et disto cons: qd n facit universale subtive c cons: qd n facit universale protive n cons: ad ulterior minoris dist m sed quia in qd tm universalis praedicatur de singulari gtrahit nam comunem ad aliqd singulare subtive c m gtrahit protive n m: et eodem modo disto cons:

121 Dices 1mo: quia qd facit universale debet abstrahere a singularibus ita ut nullum singulare qd tale et explicite repraesentetur

nec solitariè nec prositivè quoniam debet abstrahere ab omnibus accid. individuantibus sed hoc non facit cum in eo tamen univers. praedicetur de singulari q° est.

R. nego min. quod nec ratio nec auctoritas probari possit a ratione; quia ad univers. plures non requiruntur, quam ut plura cognoscantur confuse, consequenter si saltem aliquo modo possit positivè cognoscentur plures confuse, cum possit fieri univers. saltem positivè. nego autoritatem; quia licet auctores utriusque partis in hac materia tanquam certum teneant, quod in tali actu attingantur aliquo modo accidentia individuantia et repraesentetur aliquid singulare solitariè tamen adhuc inter se dissentiunt an fieri possit illud actum univers. saltem positivè sensu forte probato quia tali in eo solitario: e, quod genus species univers. debeat abstrahere a singularibus tam solitariè quam positivè.

Dices 2do: si data responsio est vera, tunc etiam in hac sectione (?) sensu non est dici: quod etc. Min. probatur si non retineret suam universalitatem genericam: tunc genericam tunc ideo; quia probatum 122
retentum ad certam speciem, et cognosceretur differentiale sub ratione contrahe=
cifica: sed haec ratio nulla est quia modo nostro sentiendum similiter
universalis posset retinere suam universalitatem in hoc actu Petrus
et lic. licet contrahatur ad certum individuum sed tamen singulare
et cognoscatur in ordine ad accidentia individuantia:

Resp. : Ad 1mo nego M.: in eius sectione dicitur posset M.: si non retineret suam universalitatem genericam tunc ideo; quia contrahitur ad certam speciem positivè, ubi tamen deberet retinere suam universalitatem genericam transeat M.: quia contrahitur ad certam speciem quomodocumque et M. et sic dicta n. n. cons. 2do transmissa M.: nego m. et suppositum illius, quod scilicet hoc certo aliquo individuo; licet enim praedicetur de individuo solet restringi a ad aliquod individuum et praedicari de individuo sit inter se diversa. Resp. possit sectione Petrus est homo tamen hic contrahatur seu restringatur ad Petro; tamen non restringitur ad hoc individuum solet ad Petrum

Dices 3tio: tamen magis universale positum cum minus univers. restringitur 123

ut dictū ē in formalis; ergo in hac p̄positione Petrus ē hō ponitur tr̄s magis univers: hō cū tr̄o minus universali Petrus: q̄d restringit.

R. disting. M: si tr̄s magis univers coalescat cū minus universali in unitate tr̄i et unus in tr̄um p̄ alterū trans: C. si vero ponitur pro subjecto alter p̄dicato n. M: et sic distinctam n. cons:

124 Dices ergo tr̄s magis univers: restringitur ā minus universali si coalescat in uno tr̄o: ergo longe magis si coalescat in unā p̄positionē, quia ī p̄positionē unus tr̄s identatur cū altero.

R. conc: ant: n. cons: rāo ē, quia tr̄s minus universalis in tr̄o complexo additur magis universali ī modo differentis cujus officium ē restrahere genus ad certam speciem, q̄ modo rāole tr̄s a superiori q̄d p̄dicatur de inferiori, si additur p̄ modū differentiae, sed p̄dicatur ut toto potestativo, de cujus rāone ē indifferentes se habere ad plura ut e. g. aāl ē indifferens ut p̄dicetur de hoiē v de leone.

125 Obstes: ergo si in hac p̄positione Petrus ē hō tr̄s hō dicatur quā talis manet universalis ~~tunc de Petro p̄dicat~~ oēs hoies sed hoc n̄ ē admitti; ergo falsū ē q̄d ēs hō ēt Petrus.

R. disting. M: p̄dicatur de Petro oēs hoies collective v distributione sumpti n. M. virtualiter et implicite dispositi c. M: et sic disting. m. n. cons.

126 Dices ī mo: oē illud q̄d ex parte p̄dicati importatur debet identari cū subjecto: sed si oēs hoies ex parte p̄dicati importantur in Petro, debent cū Petro identari: sed ē fals. oēs hoies identari cū Petro: q̄d n̄ p̄ōt importari ex parte p̄dicati.

R. disting. ant: oē illud q̄d importatur in recto collective v distributive debet identari cū subjecto c. ant: oē illud

qd importaty in recto tm̄ disjunctive n: a: et sub eadē dstīoe
k: A n cons.

Decōs 2do: si in hoc actu Petrꝰ ē hō importatur ex parte praedicati 127
oēs hoiēs disjunctive hoc ipso n̄ fit universale; quia actꝰ disjunctivꝰ
n̄ facit universale ut diximꝰ in notandis: q̄dl si fit universale
oēs hoies n̄ tm̄ importati disjunctive, s̄d collect: v distributive
R distīo ant: si oēs hoiēs importanty formaler et explicite disjunctive
c: ant: si tm̄ virtualer et implicite disjunctive n: ant: actꝰ formaler
et explicite disjunctivꝰ ēst q: q: iste Petrꝰ v ē hic hō v ē ille
hō, aut Petrꝰ ē unꝰ v plures hoiēs, actꝰ vō virtualiter et
implicite disjunctivꝰ ē iste, Petrꝰ ē hō, quiꝰ saltem tm̄ dicit
virtualer seu aequivalenter disjunctivꝰ, quamvis priori formaler
et explicite disjunctivo aequivalet, et id affirmat qd prior.

Decōs 3tio: actꝰ aequivalenter disjunctivꝰ aequivalet actui formaler 128
disjunctivo: qd si hic n̄ facit universale: neqꝫ ille faciet.
R distīo ant: actꝰ aequivalenter disjunctivꝰ aequivalet actui formaler
disjunctivo quoad modū repraesentandi seu obtū n ant: quoad
modū, qo uterqꝫ verificatur c: ant et n cons: uterqꝫ actꝰ debet
verificari p idtatē unius ex inferioribꝰ cū subto, n̄ tm̄ uterqꝫ
repraesentat hanc idtatē eodē modo.

Obs 4to: si in hac pptione Petrꝰ ē hō Ny hō reduplicative
universaliter sumtꝰ, imo, qd de Petro praedicatur hō ut sic 129
hoc ē falsū; quia Petrꝰ n̄ ē hō ut sic, s̄d
de Petro praedicatur species humana; oēs ēn hoiēs, qi quatenꝰ sumtꝰ vō, qd
nos praedicanty de Petro, sꝫ species humana: qd supponit dicere
Petrꝰ ē species humana. Ny hoc ē falsū ij: et.
R distīo cons: sumtꝰ qd de Petro praedicatur hō ut sic in actu
exercito c: cons: in actu signato n cons. hō ut sic nil ē
nil aliud, quā oēs hoiēs vel ipsi qnib: et hinc hō ut sic
tunc dicitur praedicari de Petro in actu signato, qdo par-
ticula reduplicativa ut cadit supra ipsū praedicatū, quando
id, qd praedicatur de altero, ita nempe ut sensus sit: Petrꝰ
ē hō ē ipsa oēs qnib, qd utrqꝫ ē falsū. in actu autē
exercito hō ut sic praedicatur, qdo particula reduplicativa ut

supona gnaõd cadit
cui subsstat naã humana idẽ actu prædicatũ: et hoc possessi
fit in nostro casu. addidẽ dixisse pariter: saltẽ qd de hac
prædicatũ species humana in actu exercito e in actu signato
negatũ

130 Dices 3mo qd hoc ꝓpositio Petrus ē hõ hbt hunc sensũ Petrus
ē hõ sed nesciõ ṽ saltẽ abstrahõ an negant plures hões
R: negãdo illatũ verũ quidẽ ē, qd ex parte prædi- quoad hões
directẽ et exercite abstrahaẽ utrum Petrus sit unus ṽ
plures hões, sed ex hoc ñ sequitur qd ipsũ id affirmetur
reflexẽ et signatẽ dicendo, qd abstraho an Petrus
sit unus ṽ plures hões

131 Dices 2do saltẽ manet verũ, qd in hujus actu Petrus ē hõs
ñ sciõ an Petrus sit unus tñ ṽ plures R: transeat totũ;
hoc eñ tã parũ ē inconveniens, quiã qd vi ejusdẽ actus scio
Petrus ē hõ, ñ scio an Petrus sit logicus ṽ ñ sit.

132 Obstas 3tio in quavis ꝓpositione affirmativa affirmat identitas
inter subiectũ et prædicatũ: sed etiã in hac Petrus hõ: qd ṽ
affirmatur identitas adæquata ṽ inadæq: ñ adæquata quiã si
adæquatẽ affirmaret tñ unus hõ, quia tñ unus hõ idẽtificatur Petro
nec affirmatur identitas inadæq: hoc ipso ẽ
(?) plures hões, qd mihi repræsentarentur ex parte obti
R: transeat 1mo extremo ñ ñ subsumptũ et dico qd nec identitas
adæq. quiã inadæquata affirmatur implicite disjunctive et
neutra formaliter hoc eñ ꝓpositio Petrus ē hõ præscindit ab
utraqꝫ identate

133 Dices: si data ꝓpositio subsistit tunc etiã pñ dicere Stanislaus
ē exercitus præscindendo ab identate adæq: et inadæq: sed
hoc ē falsũ.
R: ñ: est et paritas disparitas ē quia hic exercitus est
totũ actuale qd ñ prædicatur de singulis partibus, cum
explicite collective oes milites efficit, hic hõ vero est

totum potestativum quod recte praedicatur de singulis partibus cum non explicite formaliter efficit omnes homines. ~

Obiicies 1ro non posse hanc ideam hominis praedicare de Petro nisi prius praecisa omnia praedicata reperiri in homine quae reperiuntur in Petro atqui in Petro praecise reperiri singularitatem: quod etiam in homine debeo praescindere singularitatem, ergo si hanc praecisam non facio universale quod erat. 134

R. n. M: quam etiam negare debet ipse adversarius, nam velletiam extra rationem dasterei universalitatem: sufficit quod, quod tota ratio [illegible] explicita appareat praedicata in Petro, et quod nihil quod mihi repraesentatur explicite per ideam hominis, sit incompossibile cum illo.

Obiicies ultimo si universale manet in actuali praedicatione tunc possit manere in hoc actu quo dico ego [illegible] [illegible] admitti quod etc. 135

R. distinguo M: tunc possit manere, si non obstat specialis ratio pro hoc actu, quod non [illegible] in aliis actibus c.: M: si obstat specialis ratio n.: M: et sic distinguo m: nego consequentiam: utrum a obstat specialis ratio, non examino: sufficit nobis, quod pro aliis actibus de quibus communiter disputant auctores plerique universale maneat in actuali praedicatione.

Q: 22da ~

De universali in specie ~

Ab universalibus in genere progredimur ad universalia in specie quae sunt 5, nempe genus, species, differentia, proprium, accidens. His enim 5 modis unum in re [illegible] praedicari potest de pluribus, quidquid enim in re [illegible] praedicari potest de pluribus, praedicatur de illis vel essentialiter, seu tanquam aliquid spectans ad essentiam vel non essentialiter. si essentialiter tunc vel praedicatur tanquam tota essentia et erit species vel tanquam pars essentiae, et tunc si praedicetur tanquam 136

Praedicamentu substantiae

Genus summum.

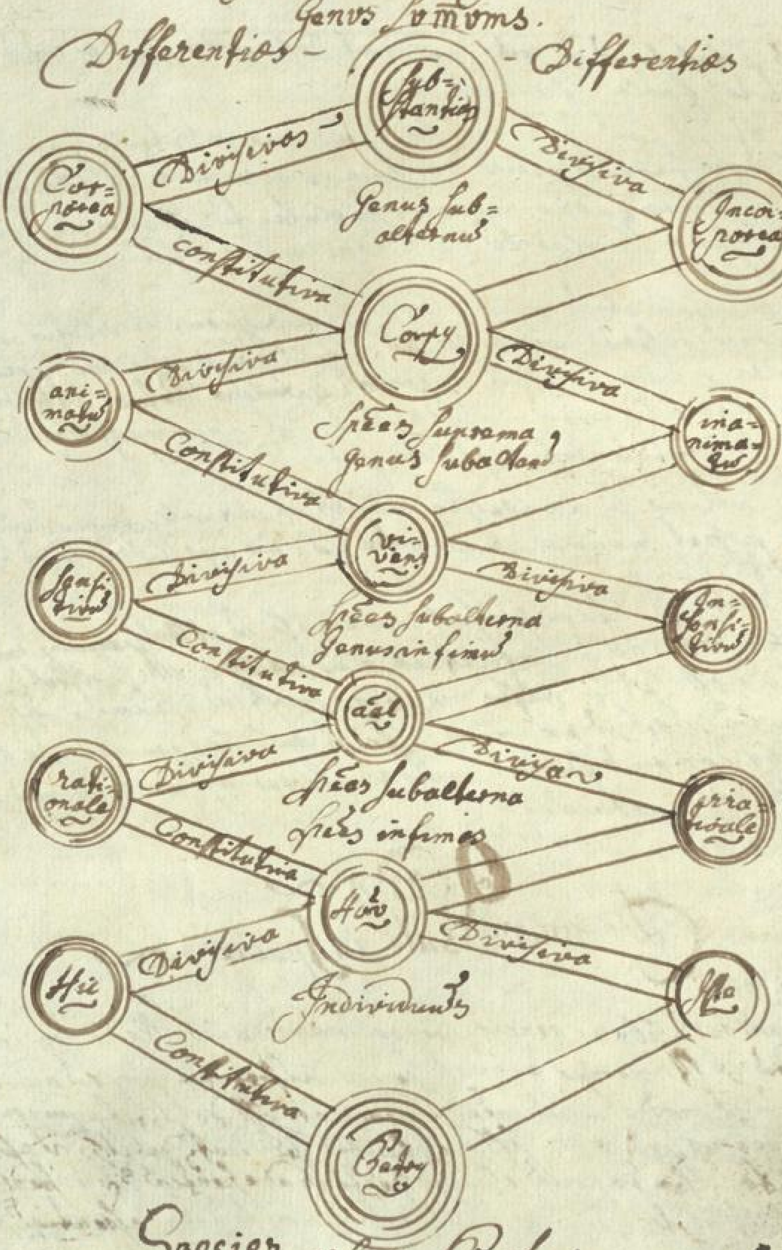

Species arboris Porphyriani

pars magis communis erit genus. si vero tanquam pars minus communis
differentia. si vero aliquid praedicatur non essentialiter tamen vel praedicatur tanquam
aliquid necessario connexum cum essentia, et erit proprium vel
tum tanquam aliquid contingenter conveniens, et erit ac-
cidens. quod omnia ex dicendis magis innotescent. interim est
certum, nullum esse universale, quod non ad unam ex his 5 speciebus
possit revocari. an vero haec definitio universalium omnino sit
exacta, non examino, quia communissime recepta; ut autem
doctrina haec de universalibus facilius capi possit arborem
Porphyrianam (: ut vocant :) seu lineam praedicamentalem
subiicio: / ausculta No 180. /

Articulus 1mus.

Quid et quotuplex sit genus?

Genus est unum aptum praedicari de pluribus specie differentibus 137
in quid. dicitur 1mo unum aptum praedicari de pluribus, quae
verba in hac definitione ponuntur loco generis, quia hoc genus
convenit cum aliis universalibus, quod etiam praedicari
possunt de pluribus. dicitur 2do de pluribus specie differentibus
quae verba sunt differentia vel praedicatum differentiale. ideo autem
additur de pluribus specie differentibus, quia illa, de quibus
genus praedicatur, debent esse dissimilia ut e.g. homo, bruta de
quibus praedicatur ens animal. dicitur 3tio in quid, hoc est tanquam
aliquid spectans ad quidditatem seu essentiam rei, et quidem
ita, ut sit illud responsum interroganti, quid sit res, e.g. quid sit
homo? respondetur per genus et dicitur homo est animal.

Bona est haec definitio sufficienter ex eo, quia est communiter recepta et 138
observat praecipuas regulas bonae definitionis. quod est bona [?]

Dividitur genus in supremum subalternum et infimum. per 139
supremum seu generalissimum intelligitur illud, quod in linea aliqua
praedicamentali nullum aliud habet supra se, quale in de-
scripta tabula est substantia, quamvis enim ens sit aliquid

prdtu superius, dr cu transcendat oia predta, nulla hic hbt aiy rao. Genus subalternum seu medium e, quod aliud hbt genus supra se, aliud infra se, ut in eade linea corpus aut vivens. genus denique infimum e, qd nullum genus hbt infra se ut v.g. aal.

Arlus 2dus.

Quid et quotuplex sit Species

140 Tripliciter dfioe affert speciei Porphyrius: 1ma ita hbt: species e quod subassignatur generi. 2da species e, qd ponitur immediate sub genere, et de eo genus, quo quid e, predr. 3tia denique ita sonat: species e, qd de pluribus differentibus no in eo, quo quid e predr. inde, quae dfiones, etsi fere inter se differunt, differunt tm e 3tia in hoc, qd priores duae speciem dfiniant in ordine ad genus, cui substat, hoc vero in ordine ad individua, de qby predr, qo tm discrimine n obstante ponunt adhuc eidem rei convenire, nam v.g. ho, qui e species ponitur subassignato genere simul aali. et aal predr de hoie in quid seu essentialiter et simul potest predicari in quid de pluribus no differentibus v.g. de Petro Paulo.

141 Dr 1mo species in subjicibilem et predicabilem, subiicibilis e qd ita immediate subiicitur generi, ut de eo genus predr in quid. predicabilis e qd predicari pt de pluribus solo differentibus in quid: ubi tm iterum patet, dfiones istas n ee ita rigorosa, ut n eidem rei v.g. hoi, qui e species convenire possint.

142 Dr 2do in supremam, subalternam, et infimam seu athomam suprema e, qd nulla alia specie habet supra se. subalterna e, qd hbt aliam speciem supra aliam infra se. infima denique et specialissima, qd proprie et rigorose dicitur species e, qd ita subiicitur generi, ut saltem de facto n habeat aliam speciem infra se, et definitur communiter qd sit unum aptum predicari de pluribus solo no differentibus in quid.

Et in hoc ultimo sensu accepta species differt in genere 143
quod hoc genus praedicatur de pluribus etiam specie differentibus
species vero tantum de pluribus solo numero differentibus. unde genus
est aliquid superius specie. a differentia vero differt species quod
ista praedicetur de pluribus in quale quid. a proprio et ac-
cidente differt, quod ista praedicetur non essentialiter.

Articulus tertius

De Differentia

Differentia est unum aptum praedicari de pluribus specie vel numero dif- 144
ferentibus in quale quid. in qua definitione unum aptum praedicari
de pluribus est genus, reliqua vero particula sunt differentia et
quidem per hoc, quod praedicetur in quale seu essentialiter, differentia a pro-
prio et accidente; per hoc vero quod praedicetur in quale differt
a genere et specie, per differentiam enim respondetur interroganti
qualis sit res; interrogati enim qualis est homo respondetur
per differentiam rationale.

Dividitur differentia in subalternam et infimam. subalterna est, quae potest 145
praedicari de pluribus specie differentibus ut sensitivum de homine
et bruto. infima est, quae potest praedicari tantum de pluribus
solo numero differentibus ut rationale de Petro et Paulo.

Dividitur 2do in divisivam et constitutivam, quae duae re ipsa non sunt 146
diversae, sed tantum prout comparantur in ordine ad diversos
terminos: quatenus enim differentia contrahit genus ad certam
speciem, dicitur divisiva generis, quatenus vero constituit cum ge-
nere speciem, dicitur constitutiva speciei. sic rationale est differentia
divisiva generis sensibilis et constitutiva speciei hominis.

Notandum tamen sermonem nobis hic esse de differentia specifica non vero 147
de numerica per quam tantum una res distinguitur ab alia, quae

differentia numerica nil aliud est, quam ultima ratio individualis, per quam una res non est altera.

Articulus 4tus.

De proprio et accidente

148 Proprium quadrivarium datur: 1mo proprium alicujus speciei, quod convenit solis individuis alicujus speciei, sed non omnibus, sic esse Musicum est proprium hominis, quia solus homo est Musicus, licet non omnis. 2do modo proprium dicitur, quod convenit omnibus individuis alicujus speciei sed non solis, ut esse bipedem respectu hominis, quia omnis homo saltem connaturaliter est bipes, sicut non solus. 3tio modo proprium est, quod convenit omnibus et solis individuis alicujus speciei sed non semper v.g. actu ridere convenit omnibus et solis individuis speciei humanae posito saltem quod omnes actu rideant aliquando. 4to proprium est, quod convenit omnibus et solis individuis alicujus speciei et quidem semper v.g. esse risibile, quia omnes et soli homines et quidem semper sunt risibiles seu habent potentiam ridendi licet non semper actu rideant. et hoc 4to modo acceptum proprium hoc loco consideratur.

149 Definitur proprium hoc 4to modo acceptum: quod sit universale praedicabile de pluribus unum in quale necessario inseparabiliter. Differt autem a genere specie ac differentia, quod nullo modo praedicatur in quid seu essentialiter. ab accidente vero communi differt, quod accidens commune non praedicatur necessario, cum non debeat convenire omnibus et soli et semper. Dicitur ab accidente communi; quia etiam proprium solet dici accidens, sed cum addito proprium.

150 Dividitur proprium 1mo in specificum et genericum. specificum est quod convenit semper omnibus et solis individuis unius speciei. Genericum vero, quod convenit semper omnibus et solis individuis

integri generis quale respectu animalis est esse appetitivum. 2do in proprium physicum et math: physicum est quod efficiat formam realiter distinctam ab illo, cujus est proprium, ut respectu corporis esse quantum quantitas ejus physice realiter distincta a corpore, Math: est quod efficiat formam realiter indistinctam ab illo cujus est proprium, ut v.g. respectu hominis esse risibile risibilitas cum realiter identificetur cum homine.

Accidens dupliciter modo potest accipi imo quoad nos 2do quoad se. accidens commune quoad nos est illud, quod praedicatur de pluribus in quale non convertibiliter. et hoc quod praedicatur de pluribus in quale partim convenit partim disconvenit cum genere specie et differentia; quod homine praedicatur in quid aut saltem in quid quale hoc est essentialiter, et has partes non convertibiliter differt a proprio stricte definito: cum proprium debeat convenire omni et soli et semper, accidens vero commune non convenit omni, vel non soli vel non semper.

Notandum ulterius imo non definiri hic accidens physicum sed logicum; physicum est, quod negat esse substantia negans rem constitutiva substantiae sed aliquid a natura ordinatum ad existendum in substantia [illegible] sine, cui adequate a se distinctum; de quo in physica. accidens logicum seu praedicabile est esse illud, quod potest praedicari de pluribus in quale accidentaliter ut esse risibile, esse album

Notandum 2do: accidens commune dividi posse in genericum et specificum prout nempe vel de toto genere vel toto de aliqua specie praedicari potest in quale inconvertibiliter, ut v.g. esse sensitivum est accidens commune specificum respectu hominis cum non conveniat soli homini; adeoque non potest praedicari de homine convertibiliter sed inconvertibiliter.

Notandum 3tio posse aliquid in consideratione physica esse accidens et in consid: logica non esse accidens et vicissim sic enim color in consid: physica est

accidens; at vero in consideratione logica respectu albedinis non est accidens
sed genus: risibile vero in consideratione physica non est accidens sed substantia
at vero in consideratione logica respectu albi est accidens commune.
Notandum 4to vocari etiam non magna aliqua in consideratione physica proprietates
quae tamen in consideratione logica non sunt proprietates talis rei, sed potius accidentia
ut v.g. color respectu ignis albedo respectu lactis etc.
Notandum 5to accidentia physica possunt de pluribus subiectis praedicari vel in
concreto, vel in abstracto; si praedicentur in concreto possunt praedicari vel
sine ratione essentiali ut si dico album est coloratum vel accidentaliter
ut si dico homo est coloratus; si vero praedicentur in abstracto tamen possunt
praedicari essentialiter ut v.g. albedo est color, ubi color de albedine
praedicatur tanquam genus; ergo patet sensum definitionis non esse quod accidens
quod definitur praedicari posse de pluribus in abstracto sed in concreto.
Et haec de accidente communi quoad nos; accidens commune quoad se
est dici ex illud, quod non cadit sub nostros sensus et de quo
agere spectat ad math:

Articulus 5tus
De individuo.

Individuum est id quod constat ex talibus proprietatibus, quarum col-
lectio nunquam habet in alio esse. Miguntur autem proprietates
illa accidentia seu signa externa, per quae nos unum hominem ab
altero discernimus et quae hoc versu comprehenduntur:
Forma, figura, locus, stirps, nomen, patria, tempus
horum tamen collectio nunquam in uno individuo erit omnino
eadem; quod est in absoluto falsum non valet, et hoc definitio definit
individuum, quatenus hoc a nobis est impossibile cognosci-
bile, qui non aliunde habemus notionem propriam alicuius
individui a nobis distincti, nisi quatenus illud cognosci-
mus in ordine ad formam, figuram, locum etc.
individuum autem prout est in se definitur a Thoma
et aliis quod sit indivisum in se et divisum a quolibet

alio

Dico imò in individuum imò intentionale et 2dò intentionale. individuum imo intentionale intelligitur individuum prout est in se, et independenter ab operatione intellectus, per individuum 2dò intentionale intelligitur individuum prout substat alicui cognitioni e. g. Petrus est individuum praedicabile. 159

Dico 2dò in individuum vagum et determinatum individuum determinatum est quodlibet individuum, quod datur a parte rei, vel etiam, ut determinatè cognoscitur. individuum vagum seu indeterminatum sunt omnia singularia disjunctive cognita per talem cognitionem, qualem exprimere solemus per terminos aliquis iste e. g. aliquis homo currit, vel aliquis equus est necessarius ad equitandum. 160

Dubitari solet, an possit abstrahi ratio communis omnibus individuis, pro quo notandum dupliciter considerari posse individuum. primò prout omninò perfectè cognoscitur, etiam propria ratione differendi, quo modo cognoscimus nosmetipsos, dum cognoscimus nos explicitè etiam prout sive ultimam nostram individuationem, quae nulli alteri potest convenire et hoc sensu acceptum individuum dicitur completum seu completè cognitum. 2dò potest individuum considerari, quatenus est indivisum in se et divisum a quolibet alio, praescindendo utrum sit Petrus vel Paulus et in hoc sensu acceptum dici potest individuum incompletum. 161

Certum posse individuum hoc posteriore modo cognosci, quin

cognoscatur priore modo, clarum est ex eo; quia possunt mihi e.g. proponi duo ova omnino similia, scilicet ovum a unum, et novum alterum b ita ut cognoscam quidem, quod ovum a sit indivisum in se et divisum seu distinctum ab ovo b quin tamen formaliter cognoscam ultimam illam rationem individualem, per quam distinguitur ab ovo b uti patet, quando mihi deinde seorsim unum sine altero proponitur; tunc enim potero quidem dicere: hoc ovum est distinctum ab altero, sed non potero dicere determinate an sit ovum a vel an sit ovum B. hoc notato.

162 Dico: potest dari ratio communis omnibus individuis incompletis, non vero ratio communis omnibus individuis completis. ratio primae partis est; quia omnia individua conveniunt in hoc, quod sint indivisa in se, et divisa a quolibet alio: quod potest abstrahi ita consideratis abstrahi ratio aliqua communis; quia possum sub hoc praedicato confuse cognoscere per modum unius. ratio 2dae partis est, quia illa ratio non potest esse communis omnibus individuis, quae est ultima ratio, per quam unum individuum differt ab altero; quia ratio differendi ab aliis, non potest esse ratio conveniendi cum illis, sed talis ratio individui completi e.g. Petreitas vel haeceitas Petri, haec enim non potest esse communis alteri individuo; cum implicet ut aliud individuum sit hoc individuum: quod erat probandum.

163 Hinc ulterius infertur: cognitionem illam confusam, quae repraesentat omnia individua sub ratione communi

facere universale; adeoque individuum incompletum faciendo intentionaliter sumptum est universale, non quidem distinctum a quinque universalibus prius explicatis, sed ad porus spectans.

Quaestio 3tia.

De Differentia Specifica.

Articulus 1mus.

Quaedam praenotanda.

Notandum 1mo: a parte rei nihil aliud existere nisi individua singularia; quidquid enim existit a parte rei est indivisum in se et divisum seu distinctum a quolibet alio. 164

Notandum 2do: neque omnia individua a parte rei existentia esse omnino inter se similia, neque omnino dissimilia essentialiter; sic enim evidens est, quod homo non sit omnino similis Leoni, sed aliquo modo eidem dissimilis etiam 165

essentialiter. evidens etiam est, quod una gutta aquae alteri guttae, unum ovum alteri ovo non sit dissimile essentialiter.

166 Notandum 3tio: naturas rerum non considerari a scientiis ut sunt singulares, sed ut sunt universales, sed quatenus in aliqua ratione communiter conveniunt; sic enim logica non considerat specialiter syllogismum A vel syllogismum B. sed omnes syllogismos, quatenus sub aliqua ratione communi conveniunt.

167 Notandum 4to: rationem illam communem sub qua plura individua considerari possunt ab aliqua scientia, et quam cum aliquibus individuis conveniunt, ab aliis vero differunt, vocari posse speciem illorum intelligendo per hanc vocem, vel, ac formam quandam elegantiam constitutionem rationem.

168 Notandum 5to saepe contingere, ut aliqua differant specie respectu unius scientiae, et non differant respectu alterius scientiae quod una rationem considerat rationem illam communem, in qua talia obiecta differunt, altera vero eandem non considerat sic e.g. circulus aureus et circulus ferreus differunt specie in consideratione physica non vero in consideratione mathematica, quia physica considerat specialiter rationem communem materiae auri nimirum et ferri. mathematica vero hanc rationem non considerat, sed tantum rationem communem figurae, in qua hi duo circuli non differunt.

169 Notandum 6to: quando in praesenti quaeritur, in quo consistat

A unde veniat et desumenda sit differentia specifica: quaestionem non esse de differentia specifica respectu cuiusvis speciei in particulari, sed de differentia specifica prout scilicet cuiuscunque demum speciei probat aut probare potest fundamentum abstrahendi rationem aliquam communem.

Sequitur iam

Articulus 2dus

Aliorum Sententiae de Differentia specifica examinantur. Simus.

an Illa differant specie, quae differunt in aliquo praedicato nobilissimo.

Primo loco sit sententia Divi Bonaventurae docentis 170
ea differre specie, quae differunt in praedicato proximo
hoc est nobilissimo, numerice vero solum illa differre, quae
non differunt in tali praedicato; E. g. homo differt ab
equo, quia differt in praedicato rationalitatis, quod
est proximum seu nobilissimum. in hoc vero Petrus et

Paulus n. differunt specie, quia in praedicato rationalitatis conveniunt.

171 Dico n. recte dici illa differre specie, quae differunt in praedicato nobilissimo, illa vero solo non quae in hoc praedicato conveniunt.

Obiicitur quia ex hac sententia sequeretur, imo quod Petrus atque Angelus n. differunt inter se specie, quia conveniunt in praedicato rationalitatis, quod respectu utriusque est nobilissimum, sequela est falsa. Probatur atque sequeretur, adhuc quod leo et equus, imo omnia bruta n. differunt inter se specie, quia sicut in homine animal rationale est praedicatum nobilissimum, ita etiam in brutis animal sensitivum, in quo praedicato leo et equus et omnia bruta conveniunt, sequela est iterum falsa, ergo etc.

172 Respondent adversarii praedicatum nobilissimum in angelo non esse rationale simpliciter, sed esse rationale independenter a sensibus, in quo praedicato differunt angelus et homo, quia homo ad ratiocinandum indiget sensibus: ergo angelus et homo differunt specie. Sed contra est praedicatum animal rationale independenter a sensibus dicit duo praedicata scilicet praedicatum rationalitatis et independentiae a sensibus, quaeritur iam ex adversariis utrum differentia specifica sumitur, ut detur differentia in alterutro dictorum praedicatorum, utrumque ut detur differentia in utroque, si primum manet tota argumentatio, quia in praedicato rationalitatis conveniunt Angelus et homo, in praedicato vero independentiae a sensibus conveniunt solum, si vero secundum dicant tunc mens et sententia illorum erit quod illa differunt specie quae differunt in complexo omnium praedicatorum et sic incidunt in sententiam infra impugnandam.

Solvuntur obiectiones.

173 Obiicitur primo praedicatum differentiale specificum habet se respectu praedicati generici sicut forma respectu subiecti: ergo praedicatum differentiale specificum est nobilius generico sicut forma est subiecto.

R. d. a. habet se eodem modo quoad omnia n. quoad aliqua c. a. et n. consequentiam

qvenit pro̅tu differentiæ specificum cum forma in hoc, quod sicut forma efficit subiectum et illud determinat ad certam speciem manifestam entis, ita etiam conceptus specificus lo[gi]ca efficiat et determinet subiectum ad certam speciem entis E: g: ad speciem hominis v leonis

Obtr 2do. conceptum specificum debet efficere conceptum genericum. 164
quod debet esse distinguere M: perfectionem, quam prius habuerit:
quod debet esse perfectius.

R: c: ant. n conse: 2 dist: cons quod debet illi dare M: perfectionem; hoc est, totalem, quo una cum perfectionibus prius iam habitis sit Major, quam perfectiones prius sola sit M: quam perfectiones omnes prius iam habitæ n: cons. quod instantia dari. 2 ex influxibus exemplis hic E: g: qui unum florenum dat homini iam habenti novem florenos facit illum ditiorem quam prius fuerit ex quo tamen non sequitur quod unus florens sit pretiosior centum.

An illa differant specie, quæ differunt formaliter, hoc est, aliunde, quam præcise respectu ad diversam materiam signatam?

Tenent hanc sententiam Thomistæ, iuxta quos illa differunt specie, quæ differunt in forma, illa vero solo numero, quæ differunt in ordine ad diversam materiam signatam. 165
materiam autem signatam illa vocant subiectum, quatenus certarum circumstantiarum et dispositionum ad hanc potius quam ad illam formam recipiendam determinatur E: g:
dicunt: species et equus differre specie, quia differunt quoad formas substantiales, nempe animas, quarum una rationalis altera irrationalis, Petrus et Paulus differunt

solo N. quia non differunt eadem forma seu anima, sed tantum in ordine ad materiam signatam in quantum Petrus determinate exigit corpus v. g. talis figurae, coloris, temperamenti etc. Paulus habet et determinate exigit corpus alterius figurae, coloris etc., ita ut materialiter non possit habere aliud colorem aut aliud temperamentum etc. quam de facto habet.

166 Dico: non recte dicitur illa differre specie, quae differunt formaliter: illa vero solo N. quae differunt in ordine ad materiam signatam. Probatur ex illa sententia sequitur, quod in his N. circumstantiis non potuisset sub se aeque naturaliter produci alia Roma quam naturaliter, quae de facto fuit producta, seu quod materia signata his accidentibus non potuisset informari ab alia forma, quam a qua de facto formatur; si enim materia ab alia informari potuisset hoc ipso forma, non differrent hoc ipso N. cum non differrent in ordine ad materiam signatam; sequela est contra communem sententiam auctorum, et videtur etiam repugnare rationi; quis enim credat quod Petrus v. g. natus hac hora, hoc die, hoc loco non potuisset absque miraculo nasci alia hora die vel loco etc. quod.

Quaestio ...stius. An illa differunt specie, quae differunt in practo solutis communicabili

167 Ita sentit Pater Joannes de Benedictis docens illa differre specie, quae differunt in praedicato pluribus communicabili seu participabili a distinctis, illa vero solo N. quae non differunt in tali praedicato, sic equus hoc differt specie a leone, quia differunt in aliquo praedicato communi: Petro et Paulo.

Dico ad recte dicitur universalium, illa differre specie quae different in predo pluribus communicabili illa vero solo No quae non illo differunt.

Probatur: si hoc sententia est verum, sequitur quod unio Petri et Pauli inter se differant specie, sequela pae licet abstrahendo concedatur certo tamen extra communem ipsi est. Minor probatur: unio Petri et Pauli differunt in predo pluribus communicabili unio enim Petri est unire extrema Petri, nempe eam et corpus, unio vero hoc non est, et tamen predicatum hoc posse unire extrema Petri est communicabile pluribus tum plures imo infinitas uniones Petri possibiles: quod erat probandum.

Solvuntur objectiones

Probatur imo illa differunt specie, quae differunt in predo quod potest de pluribus solo No differentibus predicari: sed Majorem differunt in predo pluribus communicabili differunt in predo quod potest de pluribus solo No differentibus predicari: quod erat. Minor probatur: hoc ipso quod predicatum hoc sit pluribus communicabile potest de pluribus solo No differentibus predicari quod erat. 174

Respondeo distinguo Majorem: illa differunt specie quae differunt in predo quod potest de omnibus solo No differentibus predicari concedo Majorem, quod tamen de aliquibus solo No differentibus potest predicari nego Majorem. Et distinguo minorem: illa quae differunt in predo pluribus communicabili differunt in tali predo, quod tamen de aliquibus solo No differentibus potest predicari concedo minorem, differunt in tali predo quod potest de omnibus solo No differentibus predicari nego minorem et consequentiam: quamvis enim hoc predicatum posse unire extrema Petri predicari possit de pluribus solo numero differentibus tamen non potest de

oby prædicari solo nō differentiby cu nō possit propo-
dicari quod etiā solo numero differt ab
ratione Petri

175 Dices: rō differentiæ numerica seu individualis ē differentia
minima, quæ pt dari: sed si unio Petri et unio Pauli
differrent tm nō, differentia numerica nō esset minima
quia posset adhuc dari m: scilicet illa, quæ datur inter plures
uniones eiusdem Petri: ergo etc.
R: differentia est: differentia numerica est minima, in genere suo
concedo est: et minima in genere seu nō est est sic differentia
nō consequitur nimirum in eodem genere differentia numerica
una differt ab est: et alia tm:

An illa differant specie quæ extrinsecus differunt

176 Est hæc sententia recentiorum aliquorum, qui volunt illa
differre specie quæ differunt ex fine hoc ē, quod nō est
apta ad eundem extra finem illa vero nō, quæ sunt apta
ad eundem finem: unde putant hoiem et brutum inter se dif-
ferre specie, quia hic ē aptus ad aliquem finem scilicet ad
ratiocinandum, ad quod nō ē aptum brutum, Petrum et
Paulum solo nō, quia sunt apti ad eundem finem scilicet
ad ratiocinandum

177 Dico: nō recte dicitur illa differre specie quæ differunt ex
fine relato vero solo nō, quæ differunt ex
Petrus et mixta hanc sententiam illa solo differunt specie
quæ nō sunt apta ad eundem specie finem et etiā illa quæ
nō sunt apta ad eundem hoc finem contrarium est dici ē prim
quia semper redit quæstio de ipsis finibus specie diver-
sis, quare scilicet hic: ratiocinatio ad quod ē aptus homo
differant specie ā rugitu ad quem aptus ē leo, an

q̃ꝛ verū differunt propter diversos fines, sed hoc modo ambulatur in circulo vitioso, v[e]l fit processus in infinitum neq[ue] dici p[ote]st 2dū; ex hoc enim sequeretur imò Petrum et Paulum differre specie; quia n[on] s[un]t apti ad producendas easdem num[ero] ratiocinationes. Sequeretur 2dò unionem Petri et Pauli differre specie; quia n[on] s[un]t apte ad uniendam eadem n[umer]o extrema: hæc a sequela s[un]t contra com[munem], et nec ab adversariis admittuntur: q[uod] etc.

§. 5tus.

An illa differant Specie quæ differunt notabiliter vel iudicio prudentum §.

Docuit Cardinalis de Lugo, illa differre specie, quæ differunt notabiliter, illa verò solo num[er]o, quæ n[on] differunt notabiliter; rogatus porrò hic Auctor, quando censenda s[un]t differre notabiliter v[e]l n[on], respondit, colligi id debere ex iudicio prudentum, qui consideratis hinc inde perfectionibus rem considerare debent, an differentia s[i]t notabilis necne. 178

Dico n[on] rectè dicitur universim: illa differre specie saltem in rigore et consideratione logica, quæ differunt notabiliter v[e]l iudicio prudentum. 179

Prob[atur]: hæc sententia reipsa respondet, id quod in quæstione: quæritur n[on] e[st] admittenda. ant: prob[atur]: quæritur hic formalissimè, quando sit illa diversitas notabilis, et talis qualem censeant prudentes sufficere ad diversitatem specificam: q[uod] etc. sicut malè quis responderet, quando s[i]t hic v[e]l lex iniusta, esse id quod prudentes iudicant ex hoc aut illo.

Dixi ô in rigore et consideratione logica; quia et neq[ue] in

alius scius præsertim moralibus sæpissime recurrendum est
ad iudicium prudentum sive hominum in tali arte versatorum
quotaeunque solet ex horum iudicio aut arbitrio desumendum
est, an hæc vel illa diversitas ob hoc vel illa scia in ordine ad
suum finem specialem consideretur vel non; debet tamen ab his ipsis pru-
dentibus desumi aliquod fundamentum ex quo cognosci possit quæ-
nam differant specie.

Articulus 3tius

An illa differant specie, quæ sunt entitative dissimilia

§ 1mus

Statuitur nostra Sententia

180 Communis inter recentiores sententia est, quod dicit illa differ-
re specie, quæ habent dissimilitudinem entitativam: relinquam vero solo non
illa, quæ censenda sunt habere similitudinem entitativam, quæ non differunt
in prædicato mere individuali aut individuale solum respici-
ente; prædicatum vero individuale est v. g. Petreitas, Pauleitas etc.
individuale vero solum respiciens datur v. g. inter unionem
A et inter unionem B eiusdem Petri; quia hæ uniones dif-
ferunt tantum per ipsum Petrum vel Paulum quem respiciunt.

181 Dico: illa differunt specie quæ sunt entitative dissimilia re-
lique vero solo non. Probatur: illa differunt specie, quæ dif-
ferunt in prædicato essentiali per se considerabili a sciis; quia
per his tradit differentia specifica a logicis. Sed omnia et
sola illa, quæ habent dissimilitudinem entitativam differunt in
prædicato essentiali per se considerabili a sciis: quod etiam [illegible]
quia scia non considerat haecceitatem seu prædicata mere in-

dividualia, tunc quia ista sub eadem quaque specie sunt infinita, tunc quia humano intellectui in hac vita sunt satis occulta.

§ 2dus

Unde desumi possit distinctio essentialis entium distinctorum.

Dico: distinctio entitativa à posteriori recte colligitur ex diversitate proprietatum seu accidentium talibus entibus propriorum. Per proprietates autem seu accidentia alicui rei propria intelligo talia accidentia, quae determinate exiguntur et etiam producuntur à tali re, neque adscribi possunt causis mere extrinsecis. ut v. g. calor respectu ignis, frigus respectu aquae. 182

Probatur à simili: ubi dantur diversae radices dantur etiam diversi fructus et vicissim: quia ex diversitate fructuum colligitur diversitas radicis: sed ex essentia tanquam radice profluunt proprietates et accidentia tali essentiae propria tanquam fructus: ergo recte ex istorum diversitate colligitur diversitas essentiae. 183

Utrum vero hoc vel illud accidens ab intrinseco proveniat et determinate exigatur ab hac radice vel an hoc tantum proveniant ab aliqua causa extrinseca à nobis determinari non debet sed ab illis scientiis quae essentias talium rerum ex officio suo considerant: qualis est physica. 184

§ 3tius.

Solvuntur objectiones.

Obiicitur 1mo contra 1mam conclusionem. ex illa sequeretur 1mo omnia individua differre specie; quia differunt in proprio 185

individuali. 2do quod etiam unio Petri et Pauli differant specie; quia differunt in praedicato essentiali et mere individuali; unio enim Petri est unire extrema Petri et Pauli non est unire haec extrema: sed utrumque spectat ad essentiam etc.

Resp. M: ad 1mum dico omnia individua differre quidem in praedicato individuali, sed ex hoc plus non sequitur, quam quod differant numero: ad differendum enim specifice requiritur diversitas in praedicato non mere individuali. ad 2dum dico etiam has quoque uniones Petri et Pauli non differre specie quia differunt in praedicato individuale solum respiciente in quantum solum ipse Petrus et Paulus inter se differunt.

186 Dices 1mo: unio Petri magis est similis alteri unioni Petri quam unioni Pauli; quia cum illa convenit in aliquo praedicato in quo cum ista non convenit: ergo unioni Pauli est dissimilis essentialiter. Resp. ant: [illegible] disto convenit cum illa in aliquo praedicato mere individuali vel individuale solum respiciente in quo cum ista non convenit concedo, in alio praedicato nego.

187 Dices 2do. unio Petri et Pauli differunt plus quam numero ergo differunt specie.
R: n: ant: licet enim differant aliquo modo plus quam requiratur praecise ad faciendum numerum, tamen non sequitur quod haec differentia excedat differentiam numericam cum intra latitudinem una possit esse M: quam altera.

188 Obj. 2do sequitur quod binarius hominum differat specie a ternario hominum; quia habent dissimilem entitatem. R distinguo sequelam: sequitur quod differat specie in consideratione arithmethica quae attendit ad numeros c: in consideratione

physica aut logica, quae attendit ad essentias seu naturas rerum;
Esto 3tio: sequeretur, quod crimina auri et ferri differant 189
specie, item voluntas furandi equum et voluntas furandi
bovem; prior sequela negatur a mathematicis, posterior a The-
ologis.

R: disto M: sequitur quod differunt specie in consideratione physica
c M: in consideratione mathematica et Theologica n: M:
mathesis enim in circulo dumtaxat considerat rationem figurae, Theolo-
gia gravitatem damni, in qua ratione non differunt.

Dices: quo haec regula aliis scientiis nil prodest?
R: n: illationem: quia saltem supposito, quod aliunde sciamus
aliqua esse dissimilia in gradu essentiali a tali scientia 190
specialiter considerabili, possumus per hanc regulam inferre, quod differant
specie etiam in consideratione talis scientiae licet fatear, quod magis
serviat et praecipue tradatur ad discernendam differentiam specificam
in consideratione physica.

Esto 4to nova sententia explicat idem per idem; quia explicat dif-
ferentiam specificam per dissimilitudinem entitativam: quod non est admittendum. 191
R: disto ant: explicat idem per idem realiter c: ant: explicat
per idem formaliter n ant et consequentiam et retorqueo argumentum
in aliis definitionibus.

Dices: saltem aeque aut magis dubium est, an aliqua sint
entitative dissimilia, quam utrum differant specie: ergo 192
differentia specifica male explicatur per istam dissimilitudinem.
R: trans ant: quoad primum membrum n: cons. quia sufficit
quod saltem in pluribus aliunde nobis certo constare possit de
dissimilitudine entitativa ac deinde per hanc regulam inferre liceat
quod differant specie in illis; verum casibus in quibus dubium est
an aliqua sint entitative dissimilia, dubium etiam erit

an differant specie quod nil est absurdi, cum consilioribus aliis sentio.

193 Obijcies contra quartam conclusionem: ex hac sequeretur, quod homo Indianus differat specie ab homine Europeo, quia habet dissimilia accidentia.
R: nego consequentiam: ad rationem additam dico, ista accidentia non determinate exigi ab his hominibus, sed adscribi debere causis mere extrinsecis, ut interim suppono.

194 Obijcies: 7 maior saepe est diversitas accidentium inter illa quae non differunt specie, quam inter illa quae differunt specie, ergo non recte desumitur differentia specifica ex diversitate accidentium. Antecedens probatur: maior est diversitas accidentium e.g. inter molossum, catellumque bononiensem, quam inter eundem molossum et hyaenam[?], et tamen ob hanc different specie ab illis non differt.
R: distinguo antecedens: illa est diversitas accidentium propriorum, et quae determinate exigantur, nego antecedens: aliorum accidentium quae non determinate exiguntur, transeat antecedens et nego consequentiam.

195 Obijcies ergo de ipsis accidentibus redit quaestio an sint dissimilia entitative: quod male explicatur haec dissimilitudo per diversitatem accidentium.
R: transeat antecedens, distinguo consequens: quod dissimilitudo entitativa accidentium male explicatur per diversitatem accidentium transeat; dissimilitudo entitativa entium substantialium de quibus solum loquitur conclusio, nego consequentiam.

196 Obijcies ultimo forte melius diceretur, quod illa differunt specie, quae sunt inaequalis imperfectionis etc.
R: nego antecedens: tum quia inaequalitas in perfectione saepe est longe magis dubia quam differentia specifica, tum quia

similis possunt aliqua differre specie quin sint inaequalia in perfectione; cum nulla hujus rei possit ostendi repugnantia

Disputatio 4ta.

De praedicamentis

Praedicamentum seu graece κατηγορία est nil aliud quam series quaedam praedicatorum deducta ab uno supremo genere usque ad ultima individua per genera et species interjecta. talem seriem habes in arbore porphyriana de praedicamento substantiae. enumerantur a praedicamenta ... solet substantia quantitas, qualitas, relatio, ubi, quando, situs, habere, actio, passio. Substantia est id quod omnibus ... intendit, proptereaque ... quendam locum et tempus. quantitas est id per quod res aliqua dicitur ... parvitas. ... quoad numerum vel magnitudinem interroganti; qualitas est forma accidentalis, per quam respondetur ... quales res sint, ut color, nigredo etc. Relatio est ordo sive respectus unius rei ad aliam, qualis respectus habet Pater ad filium. ubi significat existentiam in loco, e. g. in platea, in schola. quando denotat existentiam rei in tempore e. g. heri, cras etc. situs indicat situm seu dispositionem corporis e. g. sessionem, stationem etc. habere significat indumenta corporis e. g. pallium, toga etc. actio significat actionem, per quam causa producit effectum, ut quando ignis producit colorem. passio denotat passionem illam, per quam effectus a causa producitur. ... a omni directe in praedicamentis sola genera species et individua: indirecte vero differentiae reductive vero reliqua, quae aliquo modo spectant ad ea